

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XIV. Скрантон, Па., Четвер 20-го Септембра, 1906. Число 38

Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, September 20, 1906. No. 38

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожне братство приналежне до „Союза“, повинно мати отей книжки:

- 1) Книжку членів (іменологов).
- 2) Книжку місячних складок.
- 3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожне братство заслати 5 доларів до каси „Союза“.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас ПП. Секретарі, що приймаючи від 1. Августа 6. р. членів до Р. Н. С. маєте від кожного нововступачогого відбирати: 1) вступне після літ, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт., 3) відзнака 75 цнт., 4) книжочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд бідних 1 цнт. і 7) фонд народний 1 цнт. При вступі нових членів маєте уважати, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевисшали 40 літ життя. Ті, котрі мають вище 38 літ а не скінчених 40, мають предложити метрику родження або який инший документ, котрий би посвідчив про їх вік.

С. Ядловский, голов. секретар.

Вдозва

до всіх місцевих Секретарів Руского Народного Союза.

Поважні ПП. Секретарі!

Як Вам відомо, на IX. Головній Конвенції Союза, вибрано мене режисером Секретарем нашої організації. Обов'язком моїм єсть: провадити вписову книгу всіх членів Р. Н. Союза, приймаючи або вимагати членів, на підставі Статута Р. Н. Союза і т. д.

Для того прошу, всякі зміни членів, які заходять в Ваших братствах, як: деклярації новоприступивших членів, повідомлення о вимаганих членах, переступні листи, зміни посмертного, хто оженив ся, хто умер і т. п. писати на адресу:

Theo. Labowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

Всі повижші зміни прошу мені засилати так, щоби я їх одержав найдальше до 29-го дня в кождім місяці, бо на 30-го замикає ся рахунок членів Союза і розраховує ся розмет.

Хто за пізно — по замкненню рахунків надішле переміни свого братства, то такі переміни не будуть важні аж доперва на слідуючий місяць.

Всі справи грошеві: чеки, моніордер і т. п., прошу писати так як і до тепер на адресу:

S. Jadowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

З поважанням
Теодозій Лабовский,
рекорд. секр. Союза.

НОВИНКИ.

НАЛЕНДАР.

Вересень

20	Ч.	Созонта, Макар.
21	П.	Рожд. Пр. Богор.
22	С.	Повинна і Анна
23	Н.	16. Пр. В. Ч. Х.
24	П.	Теодора
25	В.	Автонома
26	С.	Корнелія соти.

3 Форт Вілем, Онт., Канада, просять нас оповістити слідуюче повідомлене: Від Вл. Др а Бачинського одержав я звістку, що за пару тижнів прибуде він до нашої місцевости, щоб звидіти тутешню руску кольонію. В дни приїзду Др-а Бачинського повинні зійти ся в одно місце усі наші родимці з Форт Вілем, Порт Артур і Вест Форт і уділити шан. дослідникови нашого життя в Канаді усяких інформацій. При сій нагороді осягне не один з наших Русинів добру науку і пораду. В тій цілі скликаємо ми загальні збори, що відбудуть ся в Фінляндській Галі при колдоку у Форт Вілем.

М. Бабин.

3 Френк, Алта., Кан. доносять: Робота у тутешніх майнах не йде добре, бо брак залізничних возів на видобуваний уголь. До одної нової фабрики треба буде небавом багато робітників, але скуди поскочуть мабуть приймати наших Русинів, бо боять ся, щоб они не застрайкували. Навстановником є Італієць, а у правитель Немець. Робітники майже самі Італійці, що заедно скебують. У нас тепер посуха і вітри, а через те фармери не мають подостатком води. На фармах жнива в повнім розгоні; люди мають добрий заробок у поодиноких фармерів.

Недалеко місцевости Салсбурі в Канаді вискочив із шин поїзд залізничної Канейдіан Песіфік і вивернув ся в глубокий рів. При сій катастрофі стратило жите 12 осіб.

В місцевости Мінеоля, Л. А. (біля Нью-Йорку) заваляли ся стіни одного будинку і привалили своїм тягаром кількох робітників. Трох зістало убитих на місци, а чотирох небезпечно поранило.

Коли корабель „Graf Waldersee“ наближав ся до Нью-Йоркського порту, на низшим покладі повстала між польськими емігрантами завзята бійка. Капітан Крех, видаючи що борба чимраз збільшає ся, взяв собі до помочи 20 моряків і силок розділив важежних суперників. Понад 20 „зломків“

мали порозбивані голови і більші або менші рани по цілім тілі. Винуватих велів капітан закувати в кайдани.

В Тересполью на Угорщині жандарм Стефан Кішковац, стаціонований в Люда Пушта, в нападі божевільства зранив вистрілами сім осіб, з тих чотирь смертельно. Коли почав стріляти і до своїх товаришів, сім останніх застрілили божевільного Кішковаца.

В Кракові арештовано поштового урядника, Артура бар. Гостковського, за крадіж грошевих листів з Америки. Крадіж ся відбув ся вже від цілого ряду літ і ні почта ні поліція не годні були виловити винуватика. Аж недавно тому заграмітили поштові урядники на краківській двірці, що Гостковский ховає до кишені якісь роздерті коверти. Про се безпovolочно повідомлено поліцію, котра вислала на дво-рець комісара, а сей арештував Гостковського, наїшовши при нім 47 американських грошевих писем. По переведенню слідства відставлено Гостковського до карного суду. Разом з Гостковским відставлено до суду Шимчикевичеву зі Львова, котра занимала ся виміною украдених доларів. Гостковский признав ся, що він доконував крадіж від довшого часу в спілці з Маріяном Блажовским, що тамтого року отроїв ся у Львові.

В полудневій Індіяні дав ся чути трикратно легкий землетрус, що кождим разом тривав кілька секунд. В деяких місцях трясене було досить сильно, бо перестрашені люди опускали свої доми і вибігали на улицю.

Недавно сему привезено з Африки дуже маленького ростом, дикого Нігра і посаджено его в клітку в зоологічній огороді в Нью Йорку. Клітка ся притикає до клітки малпи орангутана. Проти такого „пониження людської гідности“ дуже остро виступили ньюйорські попи, особливо нігерські. Дивна річ: коли одного чоловіка дикого замкнуто до клітки, сей час нароблено величезного крику, але коли при теперішніх порядках не олен, але мільони людей терплять справдішню неволю (хоч і не замкнені в клітці), то ті самі панове ані ухом не введуть, ще навіть таких

порядків боронять і зовуть їх порядками божимим.

Парох польського костела в Глеспорт, Па., кс. А. Гарстка, застрілив свого власного парохіяннина, Йосифа Краєвського. Між згаданим ксьондзом а його парохіянном були через довгий час якісь непорозуміння дотично провадження парохіальних книг. На днях відбув ся парохіальний мітинг, на котрім вибрано комітет із шістьох членів, що мали сі книги від пароха відібрати. Комітет удав ся до священика і зажадав видачі парохіальних книжок. Кс. Гарстка не хотів книжок видати і через те прийшло до острої перепалки. Члени комітету намагали ся видерти сі книжки силою, а тоді парох почав стріляти з револьверу. Одна куля вцілила Краєвського в черево і він небавом помер. Кс. Гарстка віддав ся сам в руки властей.

Якийсь Л. Ф. Голембювский заложив в Пітсбург, Па. „Foreign Exchange Bank“. Легковірні люди (іх повно по всьому світі) складали у тім банку свої ощадности або посилали через него гроші до старого краю. Властитель сього „банку“, згаданий Голембювский програв — як ходить чутка — усі гроші на біржі і від трох тижнів пропав без сліду. Перед кількома днями його жінка продала усі меблі і, спакуювши свої манатки, утікла разом з дитиною. Робітники Поляки, що льокували у свого „родака“ тажко запрацьовані центи, понесли страту понад 8 тисяч доларів. Стережіть ся, люди, подібних „банкирів“!

Петербурські писем доносять, що знов заострено средства охорони висших державних урядників. Від тепер урядники одного міністерства, коли являть ся в другім міністерстві, будуть заосмотрені у відповідні легітимації. Копію такого документу, підписаного самим міністром або его заступником, треба складати при замальдованню. Крім того еще міністерство, висилаючи урядника, мусить повідомити о тім телефонічно дотичний уряд. Отверджено, що члени бової організації найрадше убивають ся в офіцерські мундури, і тому заряджено, що особи в мундурах, зголошуючі ся до міністра, мають предкладати посвідки генерала дівізії і фото-

графії з печатію. Що до форми посвідки і прибивання печатки будуть видавати ся окремі розпорядки на якийсь лише час, за кождим разом инші. При найменшій підозріню буде переведена при інтересанті строга ревізія. Число супроводжуючих міністра в часі его виїзду буде відтепер подвоєне.

Краєва рада здоровля в Англії оголосила рапорт, що викликав між Англіками незвичайно пригноблюче вражінє. На підставі сього рапорту показало ся, що в закладах для божевільних знаходиться 122 тисяч умово хорих осіб. Число божевільних з кождим роком зростає, а лікарі впевняють, що причиною сеї страшної недуги є надужитє алкоголічних напоїв і жоване тютюну.

Європа дістане мабуть небавом нове королівство. Данський король носить ся з наміром прибрати в найближшій часі титул короля Ісландії. Доси має сей остров лиш свого міністра в Копенгазі, а самим островом править королівський намісник. Тепер Ісландії висказали бажанє, що хотіли би бути тіснійше злучені з Данією, а король тронутий їх преданостію згодив ся на те, і заявив, що вложити собі на голову корону Ісландії. Нове королівство буде впрочим тим відзначати ся, що буде одинокою в Європі державою без армії, бо князівство Монако, а навіть республіка Сан Маріно можуть повелічати ся арміями; лиш самі Ісландії не будуть мати ані сукопупного війська, ані маринарки.

Полуднево африканська колишня республіка Трансвалль має дістати нову конституцію, виготовлену через англійське правительство. Парламент має складатись з двох палат з 69 послами. Кождий з укінченим 21 роком має право голосованя по 6 місячним побути в однім місци. В парламенті буде говоритись по англійськи і по голандськи.

Вступайте до „Союза“!
„Союз“
платить 1000 доларів посмертного за мужа а 400 доларів за жену.

— „СВОБОДА“ посилає гроші до всіх частий світа по тій самій ціні, що всякі чужі агенти. Гроші дододать до краю за 12 днів. Чого волічате по чужих, коли свої можуть вас так само обслужити. Адресуйте: SVOBODA, Box 353, Scranton, Pa.

Помагайте собі самі!

Хто не хоче, або не може довше терпіти зимна, або не хоче більше працювати у фабриках, а хоче жити у краю із кращим кліматом, нехай роспитає нас про British Columbi-ю. Тут клімат прехороший, край овочевий. Місто Vancouver сильно зростає і має перед собою світлу будучність як одинокий найлучший порт над Тихим Океаном. А землі коло міста зростають в ціні, тепер як раз купувати.

Ми парцелюємо великі фарми і заселяємо нашими людьми. Нехай биємо мали хоть одну нашу кольонію над Тихим Океаном.

Зарібки тут добрі, в майнах, лісах і трачках а й дівчат багато знайдє службу від 20 до 30 доларів місячно.

Хто бажає інформацій нехай питає нас — а не пожалує. Адрес:

Geo. Syrotiuk & Co.,
Box 482,
Vancouver, B. C.,
37— Canada.

Важне! Брацтво!

Кожде руске братство повинно мати руску народну фану із гербом Руси та своїм патроном.

Такі прекрасні рускі фани продає найтанше Руский Народний Дім. Межи иншими руске Брацтво св. Стефана в Jersey City має від нас фану подвійну, шовкову, з гербом Руси і св. Стефаном та з відповідними написами. таку гарну, що деінде она певно коштувалаби найменше 150 дол. А у нас она коштує тільки около 60 доларів зі всім.

Маємо ріжного гатунку рускі фани від 20 дол. аж до 60 дол. На кождій фані два прехороші образи, які собі хто вибере.

Котре братство хоче купити собі таку фану, най пришле гроші чеком або моні-ордером на імя: A. Sharshon, (Shamokin, Pa.) а той чек розем з листом най зашле на адресу:

Rev. N. Strutynsky,
Box 375, Olyphant, Pa.

У листі треба написати які мають бути образи і яка напис (назва брацтва і коли заложено).

Так само прошу через нас замовляти усі церковні річи, а дістанете дуже тано і дуже добру роботу. Доставлямо фелони, ризи, образи, пауки, свічники і взагалі всю церковну утвар.

Потреба 200--300 людий

до роботи при каміню в Whitehall, N. Y. до ладованя кар. Платня 13 центів від тони.

Хто звиваєсь може заробити 2 до 4 долари денно.

В. Дорошевич.

Податки.

В найкрасшій місті на світі, в Пекінгу, зійшла ся велика рада.

Найславніші і наймудріші мандарини*) Хін були на сей день поспрошувані.

Дсін-Хі-Дсу, мудрець між мудрцями, прозваний „сонцем між зльвідами“, встав, склонив ся тричі перед кождим мандарином, а вказуючи пальцем у небо — промовив ось якими словами:

„Вітайте, о, цвітінні хінської землі! Край, що має таких мудрців, як ви, може, називати ся найщасливішим на світі. Не дармо край наш будить зависть серед чужосторонніх чортів білої та чорної краски. Найрозумніші закони є хінські, найкрасні дівчата є Хінки, наймудріші люди Хінці, а найславніші мандарини, се ви... Звичайний кіт в Хінах, се щось більшого, як тигр у иншому краю, а наш пес не дав би ся чужосторонньому львови!“

Дсін-Хі-Дсу був великим прихильником своєї вітчизни.

„В Хінах“ — говорив він далше — „сіє сонце так ясно, що не можна поглянути на його, а вночі світить місяць так чудово, як нігде инше. Ми маємо найбільші ріки з найпрозорнішою водою на світі. В тих ріках живуть риби, о нечуванім смаку. В Хінах ростуть незвичайні рослини, як риж, горох та другі. Одним словом: у наших благословенних Хінах знаходиться усе, чого тільки серце забажає. Одного тільки не маємо — грошей“.

Усі мандарини зітхнули.

„Незломані і незмучені в праці для добра Хін, ви зібрали ся тут, щоби дати новий доказ любови до вітчизни і видумати новий податок. Мандарин семої кляси Тшін-Хі-Бу може виголосити свою мову, на честь податків, щоб ми пізнали, як можна наложити на Хіни нову данину.“

Тшін-Хі-Бу встав, склонив ся по десять разів перед кождим мандарином, а вказуючи пальцем у небо, промовив ось якими словами:

„О який же радість, яка розкіш і яка честь для правдивого Хінця, платити податки! Чи ж може знайти ся красша чеснота для мешканця небесної**) держави? Добрий горожанин є окрасою своєї вітчизни, як платити точно податки“.

Усі мандарини зачали кивати головами, на знак, що годять ся зі словами бесідника.

Наймудріший Дсін-Хі-Дсу підняв ся і промовив:

„Дуже добре! У твоїх словах, учений Тшін-Хі-Бу, криється багато розуму і багато краси. Однак знайте, шановні мандарини, що наймудріші між вами зійшли ся, позаяк видумати новий податок для Хін, се задача зовсім не легонька, а для звичайного розуму майже неможлива до розв'язання. Усе, на що можна було наложити податок, те завдяки вашій мудрости уже оподатковане. Зрештою нехай скарбник, славний мандарин Тун-Га-Цін, ознакомять вас з тими справами. Тун-Га-Цін, отвори пропасть твоєї мудрости, прозвану ротом, і нехай з него полетять слова розуму, як білі голуби“.

Тун-Га-Цін, скарбник, підняв ся: він склонив ся по двадцять разів перед кождим мандарином, а вказуючи пальцем у небо, промовив:

„Що може сховати ся перед мудрістю? Ніщо! Ні найменша зірка на небі, ні перла на дні глибокого моря. Славні товариші! Усе, що тільки є уживане людьми нашої вітчизни, усе те виділа вже наша мудрість. Чим Хінець від колись аж до гробу займається, усе те робить він для добра вітчизни, бо за все мусить платити. Чи ж треба вичисляти усі податки, які видумав ваш розум? Зрештою, чи ж се взагалі можливо вичисляти великі діла мудрців? Чи ж се не було би тям самим, як числене піскових зерен на березах широкого моря? Буду вдоволеній, як вичислю найважливіші податки, якими ваша мудрість світ здивувала! Коли в Хінах наложено податок на усі двонігі і чотириногі істоти, винайшла ваша мудрість податок на сотворіння одності і тринігі — на людей і звірят, що задля якоїсь причини стратили одну ногу. В сей спосіб всі і все, що має тільки якінебудь ноги, мусить платити податок. Но не досить сего! Му-Хуе-Сін, управитель провінції Пе-Тші-Лі, опер ся на тім законі і порадив наложити податок на столи та лавки, бо як він мудро доводив — столи та лавки мають по чотири ноги, в наслідок чого підлягають податковому законодавству. Ви одобрили своєю мудрістю сей спосіб доводження управителя з Пе-Тші-Лі і в тім мудрим та справедливим напрямі продовжили ви старий закон. Опісля наклали ви податок на чорноту, на пензлі таї папір, щоби люди не засмаровували дурницями паперу без ніякої користі для рідного краю. Сей податок, прозваний „податком задля просвіти“, приймав народ з одушевленням. І дійсно, чи ж

таке добродійство, як просвіта можна достаточо оплатити податками? Позаяк однакж все є більше не просвічених як просвічених людей, то ви у своїй нескінченій мудрости ушасливили край новим податком, який мали платити усі ті, що не вміють ні читати, ні писати. Радості народу не було границь. Хто основніше хотів би о тім дізнати ся, нехай читає нашу часопись „Хінська держава“, в якій та радість народу основно описана. Сей податок признано найсправедливішим, позаяк неучтво треба завжди карати. От-так, передумуючи овочі вашої нескінченної мудрости, мушу зі смутком признати, що наша рада не винайде нічого нового, бо усе, що можна було оподаткувати, то вже оподатковане“! Усі мандарини задумали ся важко, в який спосіб знайти новий предмет, який можна би обложити податком.

Минуло споро часу. Нудний чоловік мігби начислити яких десять мільярдів — заким раптом підніс ся мандарин Льонт-Тші-Тан.

Він був блідий, як крейда, а піт плив струями по його лиці. Думане обезсилило его так дуже, що він ледви держав ся на ногах.

Льонт-Тші-Тан, хоть знеможений над міру, склонив ся по сорок раз перед кождим мандарином, що усім зібраним дуже подобало ся; опісля вказуючи пальцем у небо, заговорив:

„В Хінах маємо різних людей; дякуючи богам маємо між нами розумних і — чи ж за се не повинні ми дякувати богам? — дурних людей. Є у нас учені, в більшості однакж неучи; є багаті, що розсіяні ту і там мов цвітінні і бідлахи, яких там много, як хабузи. Маємо людей, що такі хороші, як ви, мандарини, а маємо других, що все обізязані, поломані і відражаючи. Усі вони платять податки. Однакж послухайте, мандарини. Я знаю один рід людей, що до тепер не був оподаткований“.

Усі мандарини пороззявляли роти.

„Маю на гадці злодіїв. Після моїх спостережень, більш усього маємо в Хінах злодіїв. Кождої хвилі чуємо про їх учинки. Дивує мене незмірно, о мандарини, що ви при усій своїй мудрости, не подумали до тепер над тим, щоби наложити податок на злодіїв. Там лежить дійсна копальня золота для державної каси“.

Усі мандарини підняли ся зі своїх місць; вони приходили по черзі до Льонт-Тші-Тана і стискали його руку.

„У Хінах маємо дійсно так багато злодіїв, що їх оподатковане буде правдивим золотим дощом для держави!“ говорили мандарини.

Зараз по тім запала односторонно слідує ухвала: з огляду на будучі, до тепер небували доходи з нового податку, маєть ся зараз, з найкрасшої порцеляни побудувати палату, яку віддасть ся опісля до розпорядимости високої ради мандаринів“.

* * *

Дванадцять місяців минуло від тої пори. Висока рада мандаринів зійшла ся знов, тепер в порцеляновій палаті, а наймудріший Дсін-Хі-Дсу зачав сумовато:

„Наймудріший Тун-Га-Ціне, ти великий скарбнику! Прочитай нам твое справоздане про податок, який ми перед дванадцятьма місяцями наклали на злодіїв.“

Тун-Га-Цін встав і читав зі звоїв паперу:

„Справоздане скарбового уряду. Оподатковане злодіїв.

Видатки: Виплатило ся: податковим урядникам 40 мільйонів телів*); на удержане їх канцелярій 80 мільйонів; на видатки, при яких документи є цілковито справджені, 20 мільйонів; на видатки, при яких документи є на пів справджені, 60 мільйонів; на такі видатки, при яких документи пропали, згубили ся, зістали знищені водою або громом і на такі видатки, при яких нема ніяких паперів, разом 120 мільйонів. Усі видатки виносять разом 340 мільйонів телів. Повинно бути властиво лише 320 мільйонів, однакж касієр помилив ся при виплаченню о 20 мільйонів.

Доходи: Побрано від різних злодіїв 3 і три чвертинні телі.

Надвизка видатків супроти доходів виносить отже, виносить...“

Мандарини застогнали.

„Деж властиво лежить причина таких нещасливих наслідків?“ — запитав з невисказаною журбою Дсін-Хі-Дсу.

Скарбник Тун-Га-Цін схилив ся і відповів:

„Причини не треба глядіти в браку ревности у наших урядників. Як дуже заходили ся вони коло справи, видно зі спису заплат, які вони дістали за свою безпримірну пильність. Головна причина нашої невдачі лежить в тім, що ми не обдумали основно нового закона. Простіть, що я такий отвертай, однакж балакаю правду, з кого хтіли ми стягати податки? Зі злодія, якого зловлять? Алеж злодієви, якого зловлять, відбираєть ся украдене; і що ж можете ви взяти в него опісля? Колиж не зловлять злодія і він задержить те, що вкрав, то яким способом — простіть за сьмі-

лість — але яким способом може навіть чужосторонній чорт пізнати, що се злодій, або ні?“

Мандарини були цілковито переконані такими словами і зараз ухвалили односторонно слідує:

„Мандарин Льонт-Тші-Тан, що порадив оподаткувати злодіїв, за кару має бути засланий у найдалшу провінцію краю!“

Сповнивши те діло мудрости, перейшла висока рада до двенного порядку.

„Скажіть, наймудріші мандарини, що нам тепер діяти?“ запитав з дрогаючою журбою Дсін-Хі-Дсу. Усі згодили ся на те, щоби розбудити зі сну мандарина Фу-Тші-Дсіана.

Над головою Фу-Тші-Дсіана перейшло дванадцять сот місяців, а був він такий мудрий, що навіть Дсін-Хі-Дсу виглядав при нім на немовля. Мандарин Фу-Тші-Дсіан постійно спав на засіданнях високої ради, бо уважав, що спати, се наймудріше з усього, що може чоловік зробити.

Вже розбуджений, не міг ще довго прийти до себе. Потім виговорював у своїй мудрости таке, що оставляло незрозумілим для звичайного смертельного. Однакж, як нагадав собі, чого його збудили, то усьміхнувся і сказав:

„Справа є так само проста, як перевернути ся з одної сторони на другу. Се лучається звичайно під час сну. Чує чоловік, що йому на лівім боці не вигідно лежати, то перевертаєть ся на правий бік. Коли оподатковане злодіїв не принесло ніякої користі, то наложіть податок на чесних людей“.

Сказав і заснув повний мудрости.

Мандарини були одушевлені такою розв'язкою завдання і односторонно сказали: „Нехай так буде!“

Опісля постановили ще, що новий податок мусить бути релятивний, себто у кого більше чести, тим більше мусить платити.

Усі радували ся, що справа пішла так легко.

Слідуючого дня оголошено новий закон при відголосі труб та барабанів по цілім краю.

Часопись „Хінська держава“ дуже основно описала одушевлене, з яким приймив народ новий податок.

Два дні опісля зайшов скарбник до наймудрішого Дсін-Хі-Дсу і заговорив мило і весело:

„Я не хтів посилати до тебе ніякого урядника, бо думав, що се буде ліпше виглядати, як я сам відберу гроші у такого великого чоловіка як ти.“

„Які гроші?“ — запитав здивований Дсін-Хі-Дсу.

„Чи ж я позичив коли в тебе хоть одного телі?“

Скарбник Тун-Га-Цін усьміхнувся і сказав:

„А новий закон, який затвердила висока рада, в якій і ти засідаєш? Чи ж хочеш, щоби за неплачене податків уважали тебе за нечесного?“

Дсін-Хі-Дсу зблід як стіна і відказав:

„Так, так! Слушно! Через велику скількість клопотів, я призабув за се. Скількож я маю заплатити?“

Тун-Га-Цін усьміхнувся і сказав:

„Чи ж ти простий Хінець, щоби хтось важив ся означити, до якого степеня ти чесний? Такий високий мандарин як ти, мусить се сам означити.“

Дсін-Хі-Дсу задумав ся.

„Гм!“ — промовив вкінці. А скількож ти заплатив Тун-Га-Ціне?“

Скарбник зітхнув і прошептав:

„Я заплатив тисяч тисяч телів!“

Дсін-Хі-Дсу поглянув на него згрідливо, а опісля зойкнув і промовив:

„В такім случаю, я заплачу два тисячі тисяч телів!“

І гроші поплили струями до державної каси.

Кождий чоловік спішив платити податки. Навіть в криміналах прийшло до розрухів, бо закам'янілі злодії раз-у-раз верещали:

„Пустіть нас на волю, щоби ми могли платити новий подавок!“

Найточніше і найскорше платили однакж мандарини. Їм оставлено до волі, означати висоту своєї чести. Як один заплатив тисяч телів, то другий леді платити два тисячі. Їх ревність доказувала чуд. Управитель одної багаті провінції заявив, що буде платити що року триста тисяч телів. Інший мандарин, як довідав ся про те, згодив ся платити п'ятьсот тисяч і додав в просьбі: „Віддайте тамту провінцію чеснішому чоловікові під заряд!“ Мав він на гадці свого сусіда, що заплатив тільки триста тисяч, а мав доходу яких дванадцять тисяч телів; його не послухали. Управитель багаті провінції задержав своє становище, бо прислав ще п'ятьсот тисяч телів з завіткою: „Я пересвідчив ся, щом наложив на себе за низький податок. Я трохи більше чесний, як я гадав!“

Гроші плили до каси в такий скількості, що постановлено побудувати нову палату для обряд високої ради. Тим разом побудовано нову палату з чистого золота, через що усі інші краї поблідли перед Хінами.

Тун-Га-Цін, скарбник, що свою честь оцінив на мільйон телів, прарік, що на другий рік заплатити де-

*) Мандарин — найвищий урядник в Хінах.

**) Хінці називають свій край небесним, а свого цісаря „сином сонця“.

*) Хінські гроші. Менше як корона.

сять мільйонів „Чоловік, що займає таке становище як я, мусить мати десять разів більше честі!“

Мандарини спорили між собою у плачевну податків. Як однак зійшлися разом, похилилися до долуголови і кивалися, що означало велике нещасте. „Що ми зробили?“ питали себе.

Дсін-Хі Дсу покрутив безнадійно головою: „І хтож міг би подумати навіть, що наймудріший Фу-Тші-Дсін...“

Остаточно згодилися усі розбудити Фу-Тші-Дсїна. „Се твоя вина, що ми цілковито зруйновані! Здається нам, що незадовго підемо усі з торбами!“ — кричали усі.

Пробуджений Фу-Тші Дсїан не міг довго поняти, де він є і говорив речі, які для звичайної людської мудрости були безуслівно незрозумілі. Але як поняв, о що його обвинувачують, поглянув з усміхом по усіх мандаринах і сказав:

„Чогож ви хочете до лиха? Не хотілихте платити тоді, як мали платити злодії — то платіть як чесні люди!“

Опісля застав знов у важкий, глибокий сон.

надавали б ся під управу, залиті водами нераз по кілька днів. Не знаю, чи в виду такого „пречудового“ клімату почував би себе щасливим якийнебудь фармер!..

Отсїх кілька слів вважав ся собі за обов'язок подати до відомости своїх родимців яко пересторогу. Хочте їхати до сего батюшквого „раю“, то їдьте; я нікого не здержую. Але коли стратите марно тяжко запрацьовані грошки, коли нужда загляне у ваші очи, тоді помоліть ся горячо за душу благочинного батюшки...
Михайло Прокопак.

З Маганой Плейн, Па.

Довгенько просипляли ся тутешні Русини, може яких кілька або й кільканайцять літ. Ще перед 9 роками не було у нас жадної організації, жадної луности; кождий жив собі своїм Богом і нікому не прийшло на думку згуртуватися в одну свідому громаду. Аж згодом почали наші родимці протирати заспані очі і заложили собі власне заповомове братство сьв. І літ. Та мимо того, все було по старому, все стояло на місці, якби закляте яким знахором-чародієм. Поступу не було майже ніякого, бо не було між нами свідомої людини, що уміла б заохотити байдужних земляків до настоящего діла. Аж нарешті перед 5 літами появил ся у нашої громаді щирий син руского народу, що взяв ся горячо за народну працю і всіма силами дбав про добро нашого немічного товариства. Сим чоловіком є теперішній секретар нашого братства, п. Стефан Гричишин. Коли він приступив до згаданого братства, було в нїм всього пять членів. Не втомими заходами і трудами сего патріота стало братство постійно зростати, а тепер числять уже 150 членів, ще й почванити ся може гарною готівкою. От що значить мудра й совісна господарка, що значить в громаді один свідомий чоловік і кілька він може вчинити доброго для своїх рідних, коли возьме ся за працю щиро і з пожертвоуванням. За те належить ся п. Гричишиному горяче признане й сердечна подяка від всіх Русинів, а в особенности від членів нашого братства.

Як я вже висше зазначив, наше братство розвиває ся на причуд гарно, що очевидно вийде на користь самим членам, а посередно цілій американській Руси. І все було би добре, якби не ті темні душі, яких подібати можна трохи не в кожній рускій громаді. І нас покарав Бог кількома такими „патріотами“, що то уміють лише метати колоди під ноги тимучих людей, а вмісто будувати, — руйнують. Головою сих темних духів є п. Лешко Кідак, котрий бугує всіх чесних членів нашого братства і сїє зерно незгоди й зависти поміж

спокійних громадян. Сим він не належить до Р. Н. Союзу і других намовляє не приступати до сєї організації. Який він в тім має „business“. — Бог його вість, але найпевніше, що він вже з природи такий вдає ся, щоб вічно киривити і псувати те, що другі тяжким трудом побудували.

Дня 9. с. м. прийшов п. Кідак на наш братський мітинг і розпочав свою звичайну діяльність... Викликав між членами заколот, а відтак брав ся навіть до бійки. Ми вже й навіть не дивуємо ся сему неспокійному духови, бо знаємо, що між найчільнішою пшеницею знайде ся зерно куколю... Та коби то хотів який умний і чесний чоловік, а то таке: от собі! — бодай не казати...

Був у него на борді оден Русин (також член нашого братства) і робив в майнах за лебра. Його майнером був сам Кідак, але майнерував так неуважно й недбало, що сего лебра убило. Пан Кідак не хотів прийняти убитого до своєї хати, поки братство не виплатило йому на руки по пять доларів за добу! Цікаво, що було би стало ся з тілом небіщика, якби він не належав був до нашого братства?!.. Най же з сего одного приключення осудять самі читачі, яка може бути моральна вартість такого п. Кідака... Вже не даром кажуть наші люди, що: як зробить ся з торби міх, — то великий сміх.

Мені лише дивно, що деякі наші люди дають ся водити за ніс таким п. Кідакам і ще й уважають собі тое за велику честь... Не вжеж ви, братя, не вмієте чи не хочете дивити ся на світ розумними очима? А може ви свідомо помагате тим недолюдкам Матір катувати?... Алеж се було би великий підло; се був би тяжкий злочин супротив свого народу і рідної справи!

Член Р. Н. Союзу.

З Форт Вілем, Онт., Кан. Перед двома роками заступали тутешні Русини свою читальню, але вона за короткий час свого існування навкучила ся нашим добрячим людям і вони її збойкотували... Аж новішими часами зійшло ся нас кількох земляків і ми урядили відновити сю святиню науки для дорослих людей. Розіслано зараз запрошеня до всіх місцевих Русинів, щоб громадно приступали до сєї читальні. На яких 200 душ вписало ся заледви 45; прочі родимці не звернули навіть уваги на наш горячий зазив і остали на дальше в своїх шкаралупках. Та не гадайте собі, панове читачі, що ті „шкаралупники“ такі то вже зовсім байдужні... Вони мають своє спеціальне товариство, а властиво два товариства: одно з них називає ся „Bottle of Whiskey“ а друге „Keg of Beer“. В тих двох інституціях сходять ся вони „ежеднев-

но“ в означених годинах (часом сидять від рана до вечера, або й цілу добу) і набирають ся там такого великого розуму, що й небіщик Соломон не видержав би з ними конкуренції...

Запросили собі наші людкове о. Гуру, бо хотіли послухати слова Божого і очистити свої душі від всяких гріхів. (Я й не знаю, з чого вони мали очищувати ся; се-ж самі праведники...). О. Гура приїхав і став сповідатити відправляти богослуження. При тій нагоді заохочував людей, щоб горнули ся до читальні. З маленьких місячних вкладок — говорив сьвященник — може з часом урости поважна сумка, а за ту сумку можна би побудувати колісь свій власний читальняний дім. При спільній праці й витревалости не тяжко було б за купити пізніше яку невеличку площу і вибудувати на ній дім Божий. Наші громадяни страх одушевлялись сего патріотичного промовою і очевидно всі як один муж почали будувати читальняний дім а відтак церкву. На жаль, будували і ще тепер будують, але лише ротами... От, солом'яний огонь!..

Та й не здати, на що нашому чоловікови читальні! Його тато жив без науки, то й він без неї обійдеться ся. А впрочім, чи наука до спасенія конечно потрібна?!.. Таж сам о. Гура не дуже любить ті якісь новомодні науки, а хоч він бупім і заохочує нарід до просьвіти, то на ділі у него зовсім инша гадка. Він належить до тих людей, що то: на Ісуса дивлять ся, а Миколая бачуть... А що я не брешу, то видно хочби з того, що сей духовник почав говорити про нашу читальню і церков, а скінчив на... вінницько-му дзвоні!.. Одно йому признати треба, а іменно, що уміє знаменито грати на струнах людської пристрасти і фалшивої та пустої амбіції нашого темного мужика. Всім тим правовірним християнам, що зложуть більші датки на вінницький дзвін, обіцяв о. Гура вірізати їх імена на

тім ослив'янім дзвоні. По від'їзді сего дупшпастиря вислали ми запрошеня всім членам читальні, щоб зійшли ся на мітинг, на котрім мали обговорити ся важні читальняні справи. В означеній годині зійшло ся кільканайцять членів (прочим вже збудила ся читальня і пішли до своїх питомих „товариств“, о котрих на початку бесіда) і то переважно самі сторонники о. Гури. Вони були на стілько щирі, що заявили зовсім отверто: „Нам читальні не треба!“ Ну, а з церквою як буде? Один має церкву на фармах, а другі помагають Словакам будувати костел...

Чи треба говорити більше?... Мабуть і сего за багато... Скажу вам, добрі люди, що прийде ся здурити колісь з такими крайностями і з такими обставинами. Єй Богу! чоловік проклинає нераз ту хвилику, коли побачив вперше світло дневне. Та що то зажите? Се мука! Найбільше болять чоловіка те, що не видить нізвідки рятунку для погибаючих братів. До коршми, на гулятику, на роспусту лізе наш чоловік як цїма до лампи, а до читальні, до книжки, до просьвіти і мотузом його не притягнеш. Правда, не всі вони такі; є вже, хвалити Бога, свідомі одиниці між нашим простолудем, але що то з того: се капля в море! Один, а хочби й кілька освічених людей не витягнуть з болота усього сїпної маси. Та що гірше: ся маса відвертаєть ся прямо від своїх щирих проповідників, а йде кланятись чужим Богам і ще до того доплачує їм грубі гроші...

Ог, що зробила з нас вікова неволя під ляцкою нагайкою та московским кнутом.

Читальник.

Збирайте жертви на Боевий Фонд.

Вступайте до „Союзу“!
„Союз“
платить 1000 доларів посмертного за мужа а 400 доларів за жену.

Читайте, що каже Др Ландес:

Я маю найбільшу практику в Сполучених Державах, Канаді, Мексико і Полудневій Америці.

Через 20 літ я лічив лиш Але сля можеш бути ви- слабости мушин. лічений, а тебе вилічу. Лічу лиш мушин. Що небудь тобі долаєс. Але і вилічую їх. Скажи або напиши мені Вилічу кожний випадок до Хороби міхура і почок якого ся возьму. Хороби крови і шкіри. Бели є не до виліченя не Утрата памяти. беру ся до него. Утрата мужескої сил. Сля не можеш бути вилі- Утрата животности. чений, скажу тобі ві- Лічу без болю, не надер- тврто. жую від праці.

Що року лічу тисячі людей.

Роблю сотки операцій що місяця.

Вилічу тя дома, сля не можеш прийти до мене.

Пам'ятай: Порада особиста або листовна даром.

Сля еси хорий зайди або напиши до

D.R. LEONARD LANDES,

140 E. 22nd St., New York, N. Y.

Дописи.

З Клівленд, О.

Я недавно поселив ся в Клівленді і став зараз розпитувати своїх родимців про всякі цікаві для мене річі дотично місцевої рускої громади. Зараз першої неділі завів мене один по- словачений Русин до своєї церкви, як він казав: руско-уніацко-угерскей. Якраз мала зачинати ся Служба Божа, але еще перед тим розпочали урядники парохіяльні бійку із своїм дяком, що походить з Галичини. „Вонка із Поляком! — стали они кричати. — Ми не кцеме Поляком! ми кцеме дзіяка з угерскей странке!“ Кількох парохіян стануло по стороні „Поляка“. „З наших угорских дзіякох жаден так не потрафі цагац і кончиць, як тей!“ Сі крики і та бійка зробили на мене пригноблююче вражінє; мені здавало ся, що нахожду ся між дикими поганами. Я постановив собі не ходити більше до тої „руско-уніацко-угерскей“ сьвятині.

На другу неділю пішов я до церкви православної і на превелике мое здивоване пересвідчив-ем ся, що тут належать майже самі Русини галицькі, переважно з повіту ясельського і горлицького. Се був для мене новий удар і нове розчароване. „Відні ті люди!“ — подумав я собі. „Они не знають, що творять і самохіть лізуть в заставлені чужинцями сїти та пхакють свої голови в вороже ярмо“. Богато наших людей дорожило ся тут хорошого майна і побудували собі свої власні домівки, так щож, коли: дав Бог долю, та не дав розуму... Я довідав ся що їх душпастир, православний батюшка, зняхав ся з якоюсь компанією в Тексас і вербує туди своїх легковірних парохіян. Розказували мені люди, що сей батюшка їздив до Тексас перед пару місяцями і що компанія, котра там має богато пустої землі, зробила з ним якусь-там угоду. Чи се правда, я не знаю, але батюшка намовляє тепер заможніших людей, щоб продавали свої дома і їхали до сєї „обіцяної землі“, бо там можна легким способом розбогатіти. Він увірює своїх парохіян, що в

тім краю великі богатства, що родить ся всяке збіже, яке тільки подібати можна на сьвітї, що земля вельми урожайна, словом: є там всього доволі з виїмком хіба птичого молока. Мене дивує, як батюшка за такий короткий час (він був в Тексас всього півтора дня) міг так докладно оглянути сю „золотодаїну“ країну і яким чином зумів він перевірити усі ті обставини й богатства, які тепер так горячо захвалює своїм парохіянам?! Та хочби сей православний агент сидів в згаданім стейті цілимитижнями, то й так я ніколи йому не повірю. бо обдурити можна лише несвідомих. Мене він не ошукає, бо я в тім захвалюванім ним „раю“ перебував цілий рік ще й чотири місяці. На підставі власного досьвіду сьмію сказати на адресу батюшки агента, що усі його захвалюваня та інформації дотично стану Тексас, — се чиста й свідом а лож! Треба вельми несовісного чоловіка, щоб пустити ся на подібну дорогу й вислуговувати ся в подібний спосіб якісь-там шпекуляційній компанії.

Якби в Тексас було так добре, як каже батюшка, то вже давно були би люди про се дізнали ся і заселили б були сю країну ще перед тим, заки благочинний душпастир став її захвалювати. Тимчасом жаден хоч трохи освічений чоловік не квапить ся якось емігрувати до сего стейту й не лакомить ся на ті превеликі богатства та урожайні землі... Правда, землі там подостатком, але се переважно самі пустарі, завалені величезними камінюками і не надають ся зовсім під управу, а по крайній мірі треба багато труда й заповідливості, щоб вчинити їх управним ґрунтом. А хочби там кому і удало вичистити пару акрів землі і посіяти на ній якісь збіже, то й так не може сей газда мати надії на якесь приличне жниво, бо чого не спалить сонце, то заберуть води. Тут нераз і по шість місяців не упаде ні одна капля дощу, а як вже почне ляти, то без кінця і міри. Нема тако-го року, щоб води не затопили якого місточка. Очевидно, що нязме положені землі, які найлучше

„SVOBODA“ (LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished
on application.

Entered as second-class matter July 16
1903 at the post office at Scranton, Pa.
under the Act of Congress of March 3,
1879.

„Свобода“

„Свобода“ для руского народа в
Америці і орган „Р. Н. Союзу“,
виходить що тижня в Четвер
і коштує:

В Америці на 12 місяців ... \$2.00
до старого краю на 12 місяців \$3.00
В Америці на 6 місяців ... \$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“
через Книгарню Шевченка ул. Театраль-
на ч. 1, Львів, а російські Українці
через Книгарню „Кірової Старини“
Безаківська 14, Київ.

Оплатувати газету треба все-
гда з гори.

Гроші треба посплати в рідністрован-
ні листі, або через експресовий, або
чек money order (мові ордер). Мо-
же order, то в картонку, котру віднести
і в почтаря або асиста на експресовім
офісі, візьміть вам, бо без того ми не
можемо грошей дістати.

Адрес:

„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щоб його адрес змі-
нили, мусить подати нам, кр і
нового, також свій старий адрес.

Сповідь трута.

Між пчолами є мати, ро-
бітниця і трути. Мати зно-
сить яечка, з котрих опи-
сля вилягають ся пчоли,
робітниця збирають мід і
виховують молодих, тру-
ти-ж нічого не роблять ли-
ше їдять готовий мід. Тру-
тів під зиму пчоли викида-
ють з улія та убивають.

В людській суспільності
є також свого рода трути,
люде, що самі нічого не
роблять, лише живуть пра-
цею других. Та на жаль
люде не прийшли ще до
того розуму, що пчоли, аби
їх з поміж себе викидати,
не дати їм жити чужою
працею. Протівно, в лю-
дий доси ще так буває, що
трути не лише можуть сво-
бідно їсти працю других,
але що більше робучі лю-
де віддають в руки трутів
всю власть, всю силу, всі
почести.

Часами лучають ся од-
нак і між трутами люде, в
яких не замерла ще со-
вість. Одним з таких тру-
тів є п. Й. М. Петерсон,
богатий капіталіст, який
не лише вступив до партії
робітничої соціалістичної,
але також опублікував от-
сю „Сповідь Трута“, яку
понизше подаємо.

„Мене просили написати
коротку економічну автобі-
ографію. Роблю се в тім
розуміню, що буду говори-
ти про себе як тип моло-
дих, богатих, нічого не ро-
блячих людей а не про се-
бе як одиницю.

Еслиб лише я сам оден
мав таке легке жите, тоді
не потреба би було на сві-
ті такої річи як соціалізм.

Але не я оден нахожусь
в такім положеню: є тися-
чі таких, що на витворю-
ють жадного багатства а
споживають дуже много. Є
тисячі таких, що не проду-
кують більше ніж я, а спо-
живають двадцять раз стіль-
ки. Ще раз повторю, що
коли буду говорити через
я, то під тим я треба ро-
зуміти тип а не мою особу.

Я маю річного доходу
десять до двадцять тисяч
доларів. Я трачу усі ті
гроші. Я не продукую ні
нічого — не роблю нічого.
В той сам спосіб могу жи-
ти ціле мое жите, хіба що
змінивсь би теперішній су-
спільний порядок.

Мій дохід не спадає на
мене як манна з неба, ві,
его можна прослідити, до-
відатись з якого жерела
він пливе. І так: часть Мо-
го доходу походить зі за-
сків з одної щоденної газе-
ти, часть з реальностей в
Шикаго, часть з доходів
Пенсильванійської і других
железниць, часть з зисків
Сталевого, а часть з Тют-
юнового тросту.

Що до реальностей в
Шикаго, то їх усіх я ані
не бачив. Їх закупила моя
родина еще давнійше, ко-
ли они були дешеві. Але
народ напливав до Шика-
го за роботою, і в міру се-
го як число людей в місті
зростало, ціна моїх реаль-
ностей ішла в гору авто-
матично. Люде, що прий-
шли до Шикаго за робо-
тою, були причиною підне-
сеня вартости реальностей
— однак я з сего кори-
стаю. Є люде, що мають
охоту працювати в сім
краю, але я не хочу пра-
цювати, отже ми уряджу-
ем річи так, що они пра-
цюють і платять мені річ-
но певну суму за мое по-
зволєне.

А тепер дотично моїх у-
ділів в Пенсильванійській же-
лезниці, Сталевім і Тют-
юновім трості. Про желези-
ниці не знаю я нічого; змію
хіба прочитати розклад їз-
ди і тішитись тим, що є
потяги, якими можна про-
їхати з Шикаго до Нью-
Йорку в протягу 18 годин.
А однак я побираю дохо-
ди з железиниць. І не капі-
талісти дають мені зиски з
железиниць. Яж сам є одним
з капіталістів і кождому
мабуть ясно, що еслиб ми,
капіталісти, передавали гро-
ші оден другому з рук до
рук, то з того не було б
жадного зиску. Ні, не капі-
талісти, але робітники, що
роблять на железиницах, а
дальше ті, що їздять на пи-
ми железиницами і посла-
ють ними свої товари —
ті люде приносять нам зи-
ски. Робітники, що прац-
ють на железиницах, діста-
ють менчу заплату за свою
роботу, як би їм належа-
лось, а ті, що їздять желе-
зницею або посилають ни-
ми свої тсвари, платять
більше як би повинні за
свою услугу. Звідси ми,
капіталісти, дістаємо зиски
і ділаємось ними.

Я ніколи не бачив як
выглядає сталєва фабрика в
середині, а протютюнзнаю
стілько, що закурити добре
цигаро. А однак ті, що ро-

блять і уживають сталь і
тютюн, посилають мені то-
чно два рази до року чеки
на гроші, які суть моїм
зиском.

Великі капіталісти певно
будуть дивовати ся, що я
маю сьмілість причисляти
ся до їх товариства, хоч
мій річний дохід вносить
лише двадцять тисяч до-
ларів. А однак, помимо то-
го, що в порівнянню з ве-
ликими капіталістами я є
нічим — всеж таки в по-
рівнянню з пересічним Аме-
риканцем я маюсь зовсім
добре. Бож приміром я на
мое жите могу видати двай-
цять раз стілько, що видає
пересічний робітник або
фармер. Але найсьмішній-
ше при тім всім є те, що
коли робітник або фармер
мусить тяжко працювати
цілий рік, то я не потрі-
бую робити зовсім нічого.

Я їм ліпше, ліпше вдя-
гаюсь і мешкаю як ті ро-
бітники, що дають мені
гроші, аби я міг їх розки-
дати. Я могу частійше по-
дорожувати до більше ці-
кавих місцевостей скор-
шими потягами або кора-
блями і далеко вигіднійше,
як фармер або робітник.
Я маю коні для проїзду,
маю службу, котра робить
все, що я хочу; сли захо-
рю, маю лікарів як най-
ліпших. Сли люблю книж-
ки, могу без великого тру-
ду засновати собі бібліоте-
ку. Я не мушу жити ці-
лий рік в закуренім, нер-
вовім, переповненім місті.
Мої діти ніколи не підуть
робити до фабрики.

Словом, я веду далеко
більше культурне жите, як
жите робітника. Я маю до
своеї розпорядимости і ви-
бору все найліпше з того,
що люде придумали, усо-
вершили, винайшли. Робу-
чі люде не мають сего ви-
бору. Для них в уділі при-
пали: тяжка праця і мала
за неї нагорода. Я не му-
шу зовсім працювати — а
моею нагородою є все, що є
найліпше на світі.

Нічо инше як лише пра-
ця робучих людей витво-
рює багатство, але се бо-
гатство через гокус-покус
переходить до моїх рук,
між тим як робітник остає
голий. Колиж робітники да-
ють мені панське жите, то
заходить питанє, що я ро-
блю для них? Нехай ті,
що боронять теперішнього
ладу самі дадуть одвіт, бо
я не бачу, аби я для ро-
бітників робив щонебудь.

Кажуть, що я і другі
капіталісти дастарчають
фонду, з якого виплачуєсь
заробітна плата робітників,
але чи се правда? Еслиб
всі шері, бонди, діди і т.
п. ознаки власности згорі-
ли нараз одного дня і весь
масток краю став власно-
стю суспільности — то ро-
бота на світі не устала б
ані на хвилю. Кождий
робітник робив би дальше
повірену собі працю, а ком-
паністи, теперішні власти-
телі ріжних підприємств,
еслиб скотіли мішатись до
діла робітників, були б ли-
ше завадою.

Ще кажуть, що я маю
право жити так гарно, бо
я „культурний“ чоловік, а

робітники менше „куль-
турні“ і проте не годні би
оцінити тих гарних річей,
які справляють мені при-
ємність. Але і се брехня.
Многі робітники менше о-
бразовані як я, се певно,
але лише тому, бо они вже
змалку мусіли працювати
на поли, в фабриках, май-
нах і т. п. між тим коли я
спокійно учив ся та перей-
шов усі низші висші шко-
ли. Я не думаю, аби я спе-
ціально надавав ся до вис-
шого образования, ві. При-
гадую собі, що нераз му-
сив я оплачувати спосіб
нійших товаришів, аби в
мою голову вбивали зовсім
прості річи. Та надісь я
любив забаву, ну і бавив
ся — а грошей на се по-
трібних достарчали мені ро-
бітники, що роблять на
железиницах та по сталевих
і тютюнових фабриках.

Скінчивши в сей прием-
ний спосіб мое образование,
став я працювати в моего
батька. Я почав „з долу“,
як кажуть, став репорте-
ром з платнею \$15.00 на
таждень. Еслиб мій батько
був брокером, я певно був
би почав мою роботу від
замітання офісу з платнею
\$3.00 на тиждень. Справді
більша часть моїх товари-
шів, що „роблять“ на Вол
Стріт почали свою роботу
від сего. Але я знав до-
бре, що се лише забавка
так як і они знали.

Я не жив з тих \$15.00
на тиждень, ані они не жи-
ли зі своїх \$3.00 тижневої
плати. Я зовсім не бояв ся,
що могу втратити свою
роботу, хоч я був „найзе-
ленійший“ з усіх, що зі
мною робили. Крім тих
\$15.00 тижневої плати, я
все діставав мій „додаток“,
який далеко перевищав
тих \$15.00. Сей додаток да-
вав мені знов ніхто инший
як лиш робітники на желе-
зницах, по сталевих і тютю-
нових фабриках посред-
ством моеї родини.

О, сей „додаток“ дуже
зміняє річи. Припустім, що
я вмисто нічого не робити,
забираюсь до чого-небудь і
заробляю річно 2 до 4 ти-
сячі доларів. Мій „додат-
ток“ треває дальше і при-
носить мені 5 до 10 раз
більше від того, що я за-
робляю. Правда, на пер-
ший погляд трудноб мене
було назвати неробою, бож
кождий бачив би, що я
працую, фізично чи голо-
вою, але працюю. Однак
сей „додаток“, який не ви-
магає від мене жадної пра-
ці, приносить мені 5 до 10
раз тільки, що моя праця,
значить, хоч я і робітник
з огляду на те, що сам за-
робляю, то таки з огляду
на мій „додаток“ і тих ро-
бітників, котрі мені его до-
старчають — я є нероба і
нічо більше. Навіть у тім
самім бизнесі я могу бути
робітником і неробою. При-
міром, як репортер часо-
писи я є робітник, але як
чоловік, що має в ній свій
капітал я є нероба.

Намі американські капі-
талісти ще не відчувались
від усякої праці так, як се
сталось з родовою європей-
ською аристокрацією і тому
дуже гнівають ся, коли їх

назвати неробами. Они з
гордостію вказують на те,
що хоч і сидять місяцями
за границею, а послідні
дні тижнів пересиджують
на селі, то однак держать
строго урядові години. Але
се не змінє річи. Їх дохо-
ди походячі з їх безпосе-
редної праці суть справді
заслужені, але „додатки“,
на які они не працюють,
ні, і тому дотично своїх
„додатків“ они мусять вва-
жатись неробами, бо иншої
назви на се і не може бу-
ти. Если який чоловік за-
робляє два тисячі доларів
на рік а видає десять ти-
сяч, то видно, що его пра-
ця є переплачена. Еслиж
его праця є переплачена,
то мусять бути люде, яких
праця є недоплачена.

Соціалізм звиває людей,
котрих праця є недоплаче-
на, аби злучились разом і
жадали такої заплати за
свою працю, яка їм слуш-
но належить ся“.

М. Горкий про амери- канських богачів.

Француска газета Matin
надрукувала статтю Максима
Горкого, у якій він жарту-
ючи розказує про амери-
канських богачів-мільярде-
рів ось що:

„Мене завжди дуже ці-
кавили, — пише Горкий, —
американські богачі. Мені
здавалось, що люди, які
мають стільки грошей, не
можуть бути похожі на зви-
чайних смертних. Кождий
з них мусить мати принай-
мні три животи і 150 зубів.
Я гадав, що такий мільяр-
дер щоденно від ранку до
пізної ночі нічого не ро-
бить тільки їсть безпере-
станно, а коли вже не має
сил їсти, слуги заносять
його на постелю. На дру-
гий день знов починаєть ся
те саме і не вважаючи, що
він постійно їсть — неща-
сний не може „переїсти“
половини свого прибутку.
Працьовите жите, але щож
робити? На щоб здало ся
бути мільоніром, як би чо-
ловік їв лишень стільки,
скільки звичайний смерт-
ний. Я уявляв собі, що та-
кий мільярдер ходить у
шовковій сорочці, в чобо-
тах з золотими закаблука-
ми і у шортуку у сім са-
жень довжини з 300 зо-
лотими гудвиками. У сьвято
він надіває пістє пар шта-
нів. Це трохи незручно, а-
ле щож робити, коли не
можна вдягатись так, як
звичайні люде. Я гадав, що
такий мільярдер, як нюхає
табаку, то на оди раз бе-
ре в пальці два фунти та-
баки. Пальці у його незви-
чайно довгі і коли він по-
бачить, наприклад, долара
(два карбованці), що виро-
стає з землі у Сибіру, то
тільки простягне руку з
Нового Йорку і вириває
свою кохану рослину. Од-
жеж уявіть собі, як я зди-
гував ся, — жартує далі
Горкий, — коли побував
раз у такого мільярдера.
Передо мною сидів худий
сивий дід, бритий, лисий,
одягнений, як вої люде.
Все золото на йому — це
був перстєнь, годинник і
пломби в зубах.

— Ви мільярдер? — спа-
тав я, не вірячи своїм очам.
— О, так! — відказав він.
— А скільки ви мяса ї-
сте підчас свіданку?
— Зовсім не їм. Весь мій
свіданок складаєть ся з по-
ловины апельсина, айди і
чашки чаю.

— Але скажіть ви правду,
скільки раз на день їсте?
— Два рази. Свідано і о-
бідаю. Мій обід складаєть
ся з росолу, білого мяса,
овочів і чорної кави.
Мені важко було повіри-
ти.

— Щож ви в такому ра-
зі робите зі своїми грошми?
— За помічю їх я здобу-
ваю гроші.

— На що?
— Щоб мати більше гро-
шей.

— На щож вам ті гро-
ші? Він подививсь на мене
з подивом і пробурчав.

— Божевільний.
— Як ви здобуваєте гро-
ші? — спитав я.

— Це дуже легко. Я маю
железницї, земельні мастки.
Фармери (хуторяне-хлібо-
роби) віддають мені свій
хліб і усе, а я продаю ці
їх добутки. Я залишаю фар-
мерам стільки, щоб вони
не померли з голоду і мо-
гли працювати далі, а все
останнє беру собі. Це ду-
же просто і ясно.

— А чи ці фармери задо-
волені?

— Не всі, заевне; ка-
жуть, що люде віколи не
задоволені. Найдуть ся за-
сїгди такі чудаки, що рем-
ствують...

Ревізія і арештованя в редакції „Громад- ської Думки“.

„Кіевская Заря“ доно-
сить, що дня 30-го серпня
с. р. около год. 6-ої рано
в льокалі редакції укра-
їнської газети „Громадська
Думка“ явилась поліція і
жандармські урядники в ці-
лій переведення ревизії.
Вступні ревизії були пере-
ведені поліцією в мешка-
ню завідателя книжного
магазина „Кіевской Стари-
ны“ д. Степаненка, в дру-
карни Н. А. Гирича, де
печаталась „Громадська
Думка“, і у д. Виноградо-
вої, котра занималась пе-
рекладами і коректою. У
д. Степаненка поліція не
найшла нічого нелегально-
го і взяла у него лише
два листи з его кореспон-
денції, егож самого поли-
шено на свободі. Ревізія
в друкарни почалась о год.
4-ій зрана і тревала до год.
6-ої. Поліція не конфіску-
вала числа газети, котре
як-раз друкувало ся, лиш
перевела дуже строгую ре-
визію в самій друкарни,
однак без ніякого успіху.
Рівночасно відбувала ся ре-
визія у д. Виноградової.
Вправді в її мешканю ні-
чого не найдено, всеж та-
ки велено їй удати ся в
поліцію до редакції і там
отворити шуфляду свого
стола. З сего і почала ся
ревизія в редакції „Гро-
мадської Думки“. Поліція
перевела докладну ревизію
у всіх шести комнатах ре-
дакції „Гр. Думки“. Ви-

крито всілякі заказані видання в українськiм издi: виборську відозву, мавіфест до армії і флоту, видання української радикальної партії, справоздання з всеросійського хлопського з'їзду, програми всеросійської „хлопської спілки“ і т. и. При ревізії в столах співробітників найдено оден набитий револьвер. Рівнож забрано з шухляд всю перепаску співробітників, їх рукописи та спис співробітників. Тоді зараз після до мешкань співробітників відділи поліції, щоб і там перевести ревізію. Редактора Матусевського не було як-раз в місті. Поліція перевела ревізію у его заступника Ефремова. Також переведено ревізію у служачого редакції, і найдено 5 пудів заказаної літратури. В мешканю співробітника Жука найдено також багато нелегальної літратури, головно соціал-демократичної. Жука поліція арештувала, так само як і співробітника Хохлика, у котрого рівнож найшли заказані брошури. Всіх, котрі в часі ревізії зайшли до редакції, задержувано і піддавано ревізії, а декотрих арештовано. Взагалі в редакції „Думки“ було ревідованих 10 людей і внаслідок сего арештовано співробітника Квасниченко, Воронина і незвісну панну, котра не хотіла подати свого назвища. О год. 6 й по полудни поліція опечатала поміщене редакції і відійшла, полишивши городового для охорони. „Кієвські Отголоски Живни“, описуючи сю подію, додають еще, що арештований служачий зове ся Войтенко, що крім д. Виноградової арештовано ще і д. Піотровську і що „редакцію опечатано, а газету закрито на час воєнного стану“. — Додаємо, що дня 1-го с. м. відбула ся строга ревізія в редакції „Кієвських Отголосков Живни“ і в редакції „Кієвської Зарі“. „Шершень“ мабуть не виходить, бо его від давна вже не дістаємо.

Вісти з Росії.

Наші читачі пригадують собі про страшний погром Жидів в Білостоці, в котрім сотки невинних людей знайшло смерть з рук розпаленої товпи та жорстоких салдатів. Такий самий погром, а може навіть страшніший, викликали російські влади у Сіддях в королівстві польськiм. Наомні свідки так описують стан сього нещасливого міста: Всюди кров, трупи і румовища з розбитих динамітовими й арматними кулями домів; думи пожарів освітлюють руїни і згарища. На улицах горять підпалені стоси викинутих вікнами меблів, котрих не зрабували хулігани задля малої вартости. Серед румовищ конають в страшних муках ранні; хто не гине відразу, сего добивають п'яні салдати кольбами або багнетами. По всіх у-

лицях валяють ся трупи, страшно змасакрованих муштин і жевши та багато маленьких і більших дітей з розбитими головками. Всі шпиталі переповнені раненими, але заосмотрити їх равни нема кому, бо бже-вільні салдати мордують навіть лікарів. Трупів начислено 400, а ранних по верх 2000. Всі ті доми, що не упали жертвою арматних куль або пожежі, зрабували салдати до спілки з чорними сотнями. В страшний, жорстокий спосіб мордували, вірні царські війська „усіх Жидів і тих Поляків, що йшли першим на поміч. Около 1000 осіб збили вони нагайками так, що тіло відпадало цілими куснями. В сiм мордерстві „відзначав ся“ найбільше полк лібавський, а відтак полк білський, котрий, посуваючись наперед, обсипував кулями усі доми, а навіть стріляв завзято до надїжджачих поїздів, в яких багато осіб, прибувачих з інших міст, понесло напрасну смерть. Стріли не вмовкали ані нахвилю через цілу неділю і через цілу ніч з неділі на понеділок. Страшна се була ніч для нещасних жителів Сіддів. Кругом пожежі, град куль карабінових, раз по раз ударяючи в доми кулі арматні, проразливі верески п'яної товпи салдатів, крики жахливої тревоги, конання, руганку, розпуки. Хто не упав, не дістав помішана змислів, — сей буде тямити сю ніч через ціле жите. Військо мордувало без милосердя, купало ся з дикою жорстокістю в горячій крові своїх жертв, а відтак почало рабувати. Що лише мало вартість, забирали салдати з собою, а останки викидали вікном на улицу і підпалювали. Серед полум'я і диму, серед румовищ і канонади устроїли собі здичілі вояки п'яцку оргію, що закінчила ся насилуванем жевши а навіть маленьких дівчаток. Поверх п'ять тисяч людей лишили ся без криші над головою, без одної копійки, без якогонебудь способу до життя. А докола лиш зойки ранних, трупи помордованих і п'яні виголкування хороброго царського війська. Над ранком прибули полки піхоти і кавалерії з літного обозу під Варшавою, Рембертова. Чого не зрабували тамті, то докінчили російські герої з під Варшави.

Зухвалість російського війська переходить усі границі. Приміром в Варшаві не може ніхто перейти улицею, щоб перший ліпший салдат не штуркнув його в бік кольбою або не потягнув по плечах нагайкою. Крім того арештують жевши на свою власну руку спокійно переходячих людей і тим способом тероризують публіку. Бють кожного, хто їм попаде під руки, а при найменшій опірности стріляють. Власти не тільки, що не стараються припинити самоволю салдатів, але ще по-

хваляють їх за примірне виконувание своїх обов'язків. З того легко догадати ся, що реакційні круги намагають ся вивести з рівноваги мешканців міста, щоб відтак урядити собі подібну масакру, як в Кашеневі, Білостоці або сей найновіший в Сіддях. Найбільше, очевидно, гудяє „христолубовое воинство“ в дільницях жидівських і громить „невірних євреїв“ мов дикі звір'ята. Взагалі показує ся, що в злучі з чорними сотнями та хуліганами йдуть солідарно „сотні умундировані“ і спільними силами побивають всіх „сопоставов“ батюшки-царя і св. Росії“.

Судову розправу в Кронштаді спинено на деякий час поки не покінчить ся вступного слідства. Тепер — як відомо — приходять черга на другу групу обжалованих, які брали участь в розрухах в середині міста. До них належать і бувший посол Оніпка. — В понеділок досвіта салдати єнісейського полку розстрілювали кронштадських повстанців. Засуджених на смерть стерегла дуже велика варта. Побачитись з родиною їм не дозволено було; вони поводитись мужно і просити царської ласки не хотіли. Відомо, що між покараними був: Кость Іванів, робітник з обухівського заводу, що сидів у Петропавловській фортеці в справі соціал-демократичної робітничої партії.

Президент міністрів Стилопін одержав таку телеграму: „Ми підписані, селяни з громад (тут вичислено громада) довідали ся, що нашого посла Оніпка ув'язнили і поставили перед воєнний суд. Ми вислали Оніпка до Петербурга до Думи, щоб виваробив нам землю і волю. Тимчасом думу розв'язано і наші надії розвіяли ся. Вижидаємо приїзду посла Оніпка, щоб нас поінформував о наших справах; а вас просимо, щоб виведнали у царя випущене Оніпка на волю. — Жінка Оніпка з немовлятем при грудях у дала ся до Кронштату, щоб мужа виварувати. — Двірська партія заходить ся, щоб посла Оніпка не карати смертис.“

В цілій російській державі ситуація мало-що змінилася ся. Живий рух відбувається лише по містах між робітниками. По селах трошки втихомирило ся, бо мужики заняті тепер жнивими. Можна сказати на певно, що в осени зачне ся між селянами нова ворохобня, бо їх доля ані на волос не поправила ся. До всіх тих „благодатий“, якими російське правительство наділяє „вірних синів сьв. Росії“ приходять в гості новий, страшний ворог: голод. Обдерті із всяких людських прав, голі і голодні маси російського простолудя піднесуть з самої конечности рішучий голос самооборони і запитають ся „панів“, де то у них та свобода і воля, приобіцяна ними „меншому

братова“... Та що ж діяти? — всьо на сьвітi має свій кінець!

Голод в Росії.

Питуть в „Громадській Думі“: Знову, як і того року, надходять сумні, страшні звістки про те, що по багатьох губерніях російської держави не зародив хліб. Звідусіль насуваєть ся знову й знову страшне марево голоду...

З Воронежу пишуть, що там хліба вродило тільки по 12 пудів на десятині... Люде вже й тепер голодують і від голоду починають слабувати.

В саратівській губернії ще гірше. Там на десятину вродило хліба всього — навсього по 4½ пуди.

В губернії ярославській посуха знищила все, що вродило на полі.

В губ. нижегородській, в повіті сергачському, селяне не мають чим годувати скотину. Благають, прохають помочи.

Не веселі звістки надходять також з губерній: казанської, саратівської та інших.

За Кавказом по багатьох селах голод, і там запомага хлібом дуже потрібна...

Звістки, як бачимо, дуже сумні. Треба допомагати, треба одвернути якось цю страшну хмару, що несе з собою багатьом людям, і без того змученим гіркою долею, ще й муки голодної смерті. Запомаги потребують уже 127 повітів, в яких зовсім не вродила озимина, та 117 повітів, де не вродила ярина.

Коли була Дума, ще можна було тоді сподіватись сякої-таксі запомаги голодним, а тепер — то марні надії.

Наші чиновники ніколи, як слід, своїх обов'язків що до народу не справляли, особливо там, де пахло доробкою поживою... Завше гроші, на допомогу голодним призначені, розкочували ся по кишнях тих добродіїв, що приставлені були до цього діла. Щоб не було обвинувачення в наклепі, ми доведемо свою думку ось якою звісткою: як відомо, уряд видав скількося там грошей, щоб допомогти людям по тих місцевостях, де не вродив хліб, обсіятись. І от, наприклад, в симбірську губернію, де треба такої допомоги, привозять на засів піль зовсім негодяще, тухле жито. Це, звичайно, мало може селянам, бо такий хліб і не зійде навіть.

І от не диво, що селяне дивлячись на таку запомагу, втратили віру дождатись хліба і щоб не вмерти від голоду, починають грабувати хліб, де тільки можна.

Біля Костроми, коли на річці баржа з хлібом посіла на мілкому місці, селяне з сусідніх сіл, — більше як 1000 чоловік, — зібравись і сказали, що цей хліб належить їм, бо вони голодують, і почали розвозити

по хатах зерно.

Виходить, що не зарадить ляхови урядова запомага, не заратують народ ті добродії, що тухлого жита йому на засів достарчають.

Народ иншої запомаги чекає, а такою запомогою може бути тільки та „земля і воля“, якої, як сьвітлу сонця, жадає усе селянство, усі ті хто робить біля, „сьвятої земельки“. І скільки-б мільонів пудів зерна не посилено голодним, це буде тільки краплею води в великому океані народнього горя. Малесенькі смужки землі, які мають величчє назвиско „наділів“ — ці нещасні смужки вже виснажені до краю... Вони занадто вже вузьенькі за-для того, щоб вигодувати на протязі цілого року цілу семью. Вони занадто багато прийняли в себе поту й сліз, щоб родив на них хліб...

І от не диво, що кілька років поряду Росія стогне від голоду.

Селянска земля не має вже сили годувати. Треба землі, ще землі і ще землі. Треба порішити, як найшвидше земельне питане, і віддати землю тому, кому вона по правді належати мусить — трудящому народови.

Народ завше був тієї думки, що земля належить йому, а тепер ця думка, після довгих літ голоду, зміцніла. І думки цієї, цієї надії не виженуть з його голови навіть і ті відозви, з яким збираєть ся звернутись до народу міністерство хліборобства, щоб знищити те шкодливе народне переконання, що земля належить селянству.

А поки усього не буде зроблено, поки нова Державна Дума не порішить земельного питаня — ще не раз страшні, чорні хмари великого російського голоду насуватимуть ся над нашим краєвидом. І ще не раз змучені очі страдників, чекаючи хліба, конаючи в муках голодної смерті, дивитимуть ся на сонце, по витеє хмарами, з німим запитанням...

„Коли-ж, чи скоро ти, сонце ясне засяєш розкішно над цією чорною не родючою землею... Чи скоро ти, сонце, принесеш нам разом з своїм промінням веселим — хліба, та спокую, „землі та волі?“

Л. Чулий.

Допись.

З Vancouver, B. C.

В Ванкувер Українців є лиш маленька громадка. Та зважавши те, що і найменшій громадці треба єднатись, а не розбиватись, бо сила є лиш в єдності, зійшли ся вони дня 9 го Вересня на мітинг і заклали товариство, яке [назвали „Українським Клубом“]. „Клуб“ міститься у room 17-th of 472 Alexandria St. Тут Українці, замешкалі в Ванкувер мають сходити ся на товарні розмови та читане часописий і книжок, а приїзжі можуть числити

Лікарі вірять в него

По шпиталях і в приватній практиці, в Америці і заграницею, визначні лікарі уживають **Д-ра Ріхтера Хомбичного Пейн Експелеру** як средство на Руматизм, Гостець, Невральгію, Болі грудий і членів.

„Я вживав Дра Ріхтера Хомбичного Пейн Експелеру в мойй практиці. Совістно могу сказати, що сей лік втиралий привнес значну полекшту в мускурряним руматизмі, гістичі і невральгіі.“
J. M. Thompson, M. D.
385 Clinton St., Brooklyn, N. Y.
Приготований під наглядом лікарів згідно з остріи німечким законом.
У всіх аптек по 25 і 50 центів.
F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl St., New York.

на сердечну пораду а востаточности і на поміч. Сподіємо ся, що „Клуб“ буде розвивати ся хорошо і відповість своїй меті. Щочисло наше мале, се дурниця. Намі люди приїжджали до Ванкувер вже відліт, але не держали ся довго, бо ходили одинцем тай і не знали, де за собою шукати. А тепер є вже тут гурток таких, що не належать до перелетних птиць і без перестанку прибувають нові, що не будуть могли вже врікати на самоту, бо застануть свою видуму організацію — „Український Клуб“.

В „Українським Клубі“ будуть читати ся слідуючі часописи: „Свобода“, „Воля“, „Громадський Голос“, „Свобода“ (гал.), „Гайдамаки“, „Промінь“, „Л. Н. Вістник“, „Читальня“, „Громадська Думка“, „Український Вістник“, „Western Clarion“ і ванкуверський дневник „The World“.

„Канадійського Фермера“ постановлено не передплачувати з причини его служальчої деморалізаторської політики, яка лиш шкоду робучому народови привносить.

До заряду на один рік вибрано Гр. Бегара, як председателя, а Мир. Стечишина як секретаря.

Бизнесові засідання „Клубу“ відбувають ся першої неділі кожного місяця.

Всякі переписки з „Клубом“ належить адресувати: M. I. Stechishin, Box 1121, Vancouver, B. C.

Мирослав Стечишин.

Хто надішле нам найменше 50 докладних адресів Русинів, замешкалих в Америці, тому перешлемо в дарунок гарну книжку.

28- А. Хромоуский,
292 E. Houston Str. New York, N. Y.

— Впишіть ся до „Читальні“. Лише 1.50 дол. на рік. За ті гроші буде діставати одну цікаву книжочку кожного місяця. Адресуйте:
CZYTAŁNIA,
Box 353, Scranton, Pa

Зол. годинник і ланцюжок

ДАРОМ

ЗОЛОТЕ ПЕРО ТАКОЖ.

Правильне, золоте перо гарного поволожуване 14 к. золотом, приходить в гарній скриньці. Продають его всюди по 2 дол. Пішли нам 50 ц. і свій адрес а ми вишлемо тобі се гарне перо і 25 вселіх золотих річей по 10 ц. одна. Коли їх продаж і дістанеш 2.50 дол. задержай собі 50 центів а нам пішли 2 дол., тоді ми вишлемо тобі зовсім даром Американський золочений годинник, гварантований, що буде держати добре час. Можете дістати мужський або жіночий годинник і не буде тебе коштувати ніцента. Вишлемо для дівчат перлове перо і христис ели волять се вмісто золотого пера за 50 центів, які тобі авертуть ся, коли продаж золоті річі.

CROWN JEWELRY CO.

Dept. 167, 163 E. Randolph St., Chicago, Ill.

Збирайте жертви на Боевий Фонд.

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар,
Box 404, McKeesport, Pa.
Головний Уряд „Р. Н. С.“ на
роки 1906—1908.

Предсідатель:
Бонстантин Кирів,
140 E-sex St., Jersey City, N.J.

Місто-предсідатель:
Іван Парилук, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Подивка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія:
о. Лев Левицький, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Scranton, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союзу!

„Союз“ — однока русько-американська організація в Америці.

Принймає членів від 1 року до 40 літ життя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа \$1000.00,
Посмертне за жінку \$400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до \$300.00.

В разі утрати: а) обох очей від 1000.00,
б) одної руки, ноги або ока \$200.00.

Ся отець родини в шпиталі божевільних, Союз платить щороку родині \$150.00.

Хто хоче вступити до Союзу, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союзу.

Важне

для П. П. Секретарів Р. Н. Союзу.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союзу посилаєся так: на money-order-ах або чеках виписуєся ім'я Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Далше так виписаний money-order або чек не посилаєся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловський,
Голов. Секретар.

Ч. 884. БВІТ \$100.00
на сто доларів, котрі п. Андрей Тельманік отримав яко надзвичайну допомогу за утрату ока з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Eleanore, Pa. 1906.

Свідки { Юрій Гумей,
Аладар Куземий.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Відділ (число) 31.

Н. Дитиняк, предс.,
Осиф Бобалек, секретар.

Р. 877. БВІТ \$300.00
на триста доларів, котрі п. Олена Бировчак отримала яко посмертну допомогу по мужу Юрію з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Jessup, Pa. дня 3 Септембра 1906.

Олена Бировчак,
Свідки { Мих. Августинський,
Осиф Савка.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Відділ (число) 20.

Демко Хованець, предс.,
Іван Сенько, секретарь.

Рух в відділах Р. Н. Союзу.

Братство
св. Арх. Михайла, від Р. Н. Союзу ч. 31, в Елеанор, Па. буде приймати нових членів в місяці Вересні с. р. без вступного. Хто в Русинів не належить ще до жадної організації, нехай користає з доброї нагоди і приступає до нашого братства. Мала вкладка — велика поміч!
Осиф Бобалек, секр.

Повідомлене.

Подаю до відомості всім членам братства св. О. Николая, від Р. Н. Союзу ч. 22, в Мановні, Па., що наші мітинги відбувати ся будуть в третю неділю по першій під ч. дому 16. На найближшій мітинг має явити ся кожний член під загрозною карю 50 цят. (для урядників 1 дол.). На сій мітингу будемо вибирати нових урядників і приймати нових членів до братства і до Союзу. Вступне до братства дуже низеньке, а до Союзу після статутів.

Л. Іванчин, секр.

Братство

пресв. Богородиці, від Р. Н. Союзу, ч. 7, в Микаду, Па. повідомляє всіх тих членів, що мешкають в подальших сторонах, аби подали сейчас на руки уряду свої адреси, бо внакше не будуть могли діставати правильно „Свободи“. Крім того наминаємо всіх членів — доджників, щоб як найскорше впрізнали усі свої залежності. Хто в найближшій часі не поплатить своїх довгів, зістане виключений з братства і з Союзу. На сій місці випрашаємо також всіх доохрестних Русинів, щоб приступали громадно до нашого братства і до Р. Н. Союзу, бо ніхто не знає, коли смерть загляне йому в очи. Памятайте на своїх рідних, щоб они не лишили ся колісь необезпечени.

К. Поступак, пред.,
І. Поступак, кас.,
П. Рафун, секр.

Повідомлене.

Подаю до відомості всім членам братства св. Арх. Михайла, від Р. Н. Союзу ч. 84, в Сапонсбург, Па., що наші мітинги відбувати ся будуть тепер кожного місяця в другу неділю по першій. На найближшій мітинг т. е. на дент 14-го жовтня с. р. мають зійти ся всі члени, бо маємо до полагожденя дуже важні справи. Хто не прийде, заплатити 50 центів карі.

Іван Федан, секр.

Повідомлене.

Уряд братства Успенія Пр. Богородиці, від Р. Н. Союзу ч. 130, в Ойл Сіті, Па. випає отримати всіх членів свого новозаключеного братства, щоб в дню 14-го жовтня с. р. явили ся на мітинг під загрозною карю 50 центів. На порядку денній: справозданє касієра з доходів і расходів братства та деякі інші важні справи, що вимагають присутності кожного члена.

С. Романчак, предс.,
І. Фріа, кас.,
І. Романчак, секр.

Повідомлене.

Подаємо до відомості всім членам братства Пресв. Богородиці, від Р. Н. Союзу ч. 86, в Оліфант, Па., що наш мітинг відбуде ся дню 23-го вересня с. р. о год. 2-гій пополудні. Всі члени мусять бути на сій мітингу присутні, бо будемо вибирати розмет за минувший місяць.

В. Баган, предс.,
С. Ібур, секр.

Оголошене.

Товариство „Зоря“ в Нью-Йорку подає отримати до відомості і для вигоди Нью-Йоркських Русинів, що уряджує ВЕЛИКИЙ БАЛ дня 13-го Октобра с. р. в сали Liberty Hall 263 E. Houston St. Ближні інформації подаєся пізнійше.

Також буде ся приймати нових членів в місяцях Септембрі і Октобрі без вступного. Охочі вступити в члени сего найстаршого в Нью-Йорку народного табору звольте оголосити ся на звичайні мітинги товариства, що відбувають ся правильно кожної другої суботи в місяця в галі під ч. 258-263 E. Houston, St.

За Ваділ тов. „Зоря“
Андрей Каминський, пред.

Пятий Великий Бал.
Братство св. Івана Хрестителя в Нью-Йорку, Н. Дж. повідомляє усіх своїх ро-

димців, що дню 22-го Вересня с. р. відбуде ся у нас пятий великий бал, на котрий маємо честь запросити всіх чесних Русинів і Русинки так з нашої місцевості як і з доохрестних плеїнів Бал сей відбуде ся в галі п. Івана Плякитіс. Початок о год. 2-гій пополудні. Добрий музика буде грати чисто рускі танці, а також валськи, польки, мазурки, two step і т. п. На сей великий бал вибирають ся всі наші товариства братські і сестрині. Адреса нашої галі: 103 Jackson Str. Newark, N. J. Прибувайте всі! За добру забаву ручить баловний комітет.

Д. Фридер, предс.,
Ф. Олійник, кас.,
І. Алексювич, секр.

Великий Бал.

Великий бал устроєно братство св. Володимир в Нью-Йорку дню 10-го листопада с. р. в Liberty Hall при 263 E. Houston Str. Початок балу о год. 7. вечером. Вступ від особи 25 центів. На сей бал запрошаємо всіх нью-йоркських доохрестних Русинів і Русинки. Відомо вам, дорогі родичи, що наше братство є одно з найбільших в Нью-Йорку і околиці, тож відповідно до того по старому зв'язати на сю забаву як найліпшу музику, щоб усі гості могли доволі вигуляти ся. Баловний комітет ручить, що усі будуть належнито обслужені а тям самим цілковито задоволені.

А. Довганюк, предс.,
А. Шеремета, кас.,
Я. Корнат, секр.

Де є?

Хто хоче шукати своїх крайнів черев нашу газету, мусить заплатити 25 центів за кожне оголошенє наперед.

Пошуку

свого брата, Михаса Хорта, родом з Хочемира, пов. Товмач в Галичині. Перед півтора роками прибув він в країю до Нью-Йорку і від сей пори нема о нім жадної чутки. Мені потрібно його в дуже важкій справі, тож коли би хто в шан. читачів „Свободи“ дождав ся про місце пробування Михаса Хорта, нехай звольте повідомити мене ласкаво на адресу:

Mytro Duczyn,
189 Chestnut Str., Toronto, Ont., Canada.

Пошукую

свого брата, Модя Піртка, родом з Ровстайного, пов. Ясело в Галичині. Він є зросту середнього і бевжениий. Мав знаходити ся десь в околиці Пітсбурга. Хтоби о нім знав, або він сам, нехай звольте оголосити ся на адресу:

Vasil Pyrtko, Webster, Pa.

Дякуючитель.

що скінчив школу в Перемшлі і має знамениті свідчення з тих парафій де був дяком і чин хорального співу шукатє місця.

Адресувати:
Михайло Білянський,
сво Кварцянські & Jarema,
442 E. 12 Str. New York, N. Y.
37-38

— Хто прише мені докладні адреси своїх знайомих перебуваючих в Америці, тому випилю в пресенті або мапу Австрії або Америки, або красну книжку до моленья.

John Nemeth,
457 Washington Str. New York City.
Коли посилаєте адреси, напишіть, що вчитались оголошенє в „Свободі“.

Дописи.

З Лемківщини.

У нас вже жнива на уківченю. Погода недописує як і передше: дощі перепадають з часта, а до того великі вітри перешкаджають людям при праці в полі. Ярмарки ні-дочого; особливо подешевшли безроги: штуку, що коштувала перше 24 кор., можна тепер купити легко за 8 корон. На карт-флях бадиле вже почорвіло, а се знак, що не буде на них урожаю в сій році. Богато людей мають ще вторішні картоплі, але на будучий рік годі сподівати ся тої самої благодати. Ячмінь і овес так знищені градом, що люди позбавили лише саму солому.

Мій крайн, Онуфрій Дзяма, що є церковним півцем в Білій коло Рашева, погорів минувшого тижня; спопеліло усьо його домівство і стодола і склеп (гросерня).

В нашім селі є одна хороша дівчина з гарним при-

давим (віном). Родичі її називають ся: Матій і Марія Телявські. Добре би було, якби з нею оженив ся який руский парубок з Америки, що придбав трохи гроша і задумує вертати до краю. Родичі сеї дівчини обіцяють записати їй весь свій ґрунт. Зараз о межу від обійстя Телявських є на продаж другий ґрунт разом з хатою і обійстям, власність Демка Живана. (Він тепер в Америці десь коло Оліфанту). Се обійсте враз з ґрунтом буде коштувати 2.800 корон, а продати його може кожної хвилі уповновластнений опікун Живана, Василь Бубняк, котрого знає багато наших людей, проживаючих в Америці. Хотять його купити конечно жиди і заложити там кримницю, але Бубняк не хотів би того господарства продати жидам, бо боїть ся, щоб они не затрили ся в село, як миши в ст-дому. Моя найліпши рада, щоб з дочкою Телявських оженив ся який грошовитий Русин і купив висше згадану посілість Живана. Злучив би тоді обидва господарства в одно і міг би спокійно жити. Замічаю, що ґрунт Телявських не обтяжений найменшим довгом.

Роділе д. 26-го Авг. 1906. А. Паж.

З Філадельфії, Па.

В 33. ч. „Свободи“ поміщена була допись з Філадельфії, підписана „Очевидцем“, в котрій говорило ся про те, як Москалі поводили ся на мітингу з нашими галицькими Русинами і як силою видерли они від нас храм Божий, записуючи його своему єпископови Тихонові. В 35-тім числі сеї самої часописи появила ся замітна стаття п. з. „Чия правда?“ В сій статі напечатано лист г. Доброва до редакції „Свободи“, в яким він „во имя чести и правды“ просить „уважаемого и милостивого Редактора“ „сообщить“ йому „имя того безсовестного брехуна-дописователя, чтобы расправиться с ним на основании американских законов“...

І чогож ви так обурили ся, господине Добров? Чи ви думаєте, що тим своїм нібито офіціальним спростованєм замилите людям очи? Таж про все те, що діяло ся на мітингу вашого братства дня 21-го Липня с. р. знає не тільки сам „Очевидец“, що подав усі ваші „сделки“ до публичної відомості, але і багато других людей так ваших „русских“ як і наших Русинів. Кажете, що „Очевидец“ допустив ся свідомої лжи і грозите йому судом і американськими законами. Не вже ви затратили почуте людського достоїнства, та й це не умієте розрізнити правди від неправди? Хиба ви самі не були свідком сих подій, що скоїли ся згаданого дня на тім нещаснім мітингу? Тай скажіть нам, в чім полягає тотя — як ви кажете — брехня? Чи може не кричали ваші о-

дноплеменики й одноплеменики, мов які дикуни і не лаялись послідніми словами? Чи не спровадили ви поліцію? Чи се може брехня, що чесний предсідатель відказував ся записати церков на вашого єпископа? Чи не вибрали ви може нового предсідателя, що пристав з гори на всі подиктовані вами услівя?...

Хочби ви, господине Добров, заперечували усьо по тисяч разів, то все таки факт зістане фактом. Ви видерли Галичанам дім Божий і записали його своєму „преосвященному“, хоч ми на се не хотіли згодитись. А треба вам знати, що сю церкву побудували не Москалі, а наші галицькі Русини і они чейже мали право протестувати проти вашої нахабности й безпримірного насильства. Шкода, що ви, господине, уважаєте себе чесним чоловіком, а йдете до ціли такими крутими стежками. Вам здаєть ся, що коли ви секретарем братства, то вже усьо мусить бути по вашому, ще й зважаєте ся називати чесний і свідомий людий брехунами. Ви хотіли б водити за ніс усіх наших галицьких Русинів і маєте відвагу гнівати ся на нас за те, що боронимо своєї власної керувиці і особистої чести. Най вам Бог не памятає нашої тяжкої кривди!

А ви, братя Галичани, не беріть собі так дуже до серця сеї сумної справи. Отся наша програна нехай буде для нас заохотою до дальшої витревалої борби з клятими ворогами. Побивали нас Москалі цілими віками, побивають ще й тепер, але таки наша українська ідея ширить ся й процвітає з кожним днем і прийде час, що позбудемо ся сих неприємних опікунів із своєї хати і заживем своїм власним, питомим життям. Не зражаймо ся сумними подіями, а навпаки лучім ся в одну свідому громаду, бо в лучности сила. Організуймо ся, лучім ся, вчім ся, але притім не забуваймо на слова нашого безсмертного генія, Т. Шевченка:

Кохайте ся, брати милі,
Та не з Москалями;
Бо Москалі чужі люди,
Роблять лихо з вами!

Т. С. Д.

Письмо до Редації.

Хвальна Редації! Прошу ласкаво примістити сих пару рядків у своїй часописі, бо я дістаю силу листів зі всіх усюдів дотично поселеня у Вирджині, а не можу на кожний лист відповідати з особна і тратити непотрібно дорогий час та видавати чимало грошей на переписку. Задля того відповідаю усім, кого се обходить, слідуєчими двома дописами:

„Я з Вирджинії зовсім задоволений. Перед тим я мав фарму у Вісконзіні але там було занадто вишно, так я купив собі фарму у Вирджинії від п. Яна Слінка. Тут є дуже добре тому, хто хоче працювати. Повітря здорове, веда пригожа, родить ся усьо збіжє, лиш треба дати землі те, чого їй потрібно, а она заплатити добре за со-

працю. Є ту велике запотребованє на огірки, світ-потейтос, горох і т. и. Я маю пать штук рогатої худоби, 2 коні до роботи, 18 безроз, а дробу цюнеміра. Зародила добре пшениця, жито, овес, кукуруза, водер-мелони, фасоля, біб, капуста, словом: усяке збіжє і ярна. Треба лише добре землю обробити. Я платив за аker по 10 дол., а тепер дають мені по 35 дол., бо вже багато землі обробленої. Є тут недалеко від мене більше фарм на продаж по 10 дол. за один аker; декотрі фарми уже з забудованими господарськими. Я купив фарму без забудовань. Хто хоче купити добру фарму, нехай удасть ся до п. Яна Слінка в Бродок, Па., а він йому відповість і порадить.

З поважанєм,
Joseph Dorosh,
West Point, Va.

Друга допись в тій самій справі походить з Woodford, Va. Ось она: „Я поселив ся у Вирджинії на фармі сего року і єсья цілкомити задоволений так в тутешнього клімату як і в добрих урожаї. Минувшої зими читав я про колонії в Місурі і я рішив ся оглянути тамешні землі. Подорож коштувала мене 40 дол., але мені там ніч не подобало ся: саме каміне і велими шкарадні ліси та дебри. Вернув я домів до Донора, Па. і написав до п. Яна Слінка в Бродок, Па. зглядом фарм у Вирджинії. Він мені зараз відписав, а я поїхав сейчас на вказане ним місце і знайшов усе так, як п. Слінок мене інформував. Вскорі я купив собі 50 акрів землі враз з домом. Дякую на сій місці п. Слінкові за його добру раду і раджу усім людям купувати фарми лише за посередництвом п. Слінка. Земля тут добра, рівна і урожайна; нема каміня і хороші ліси. Пап Сленек допоміг мені дуже много урядити ся тут як потрібно. Єсть нас тут трох крайнів: один купив 338 акрів землі, другий 103, а я маю 50 акрів. В недаленім часі земля подорожє в двоє, тому треба спішити ся з купном, щоб опісля не було за пізно.

Louis Chovanak. 38-40

Всячина

ШКОЛА ПРОТИ АЛЬКОГОЛЮ.

Берлинська шкільна управа розпорядила, щоби розпочати борбу з алькоголізмом таки в школі. В Берліні є така установа, що дітий при вписуваню до школи оглядає шкільний лікар. При тій нагоді передає він матерям дітий пам'яткову публікацію, в якій подає ся склад всіляких алькоголічних напиків, обговорює ся шкідливі наслідки вживаня сих напиків і недуги, які захоплюють людей у пізнійшій віку через алькоголь. Вказує ся також на те, що тіло алькоголіка є менше відпорне на зараженє та що алькоголіки дуже схильні до душевних недуг, а при тім допускають ся дуже легко всіляких злочинів. Родичам вказує ся у тім виданю мала поживна стійність алькоголічних напиків в порівнаню із випою їдою, а при тім зазначає ся їх, щоб місто алькоголічних напиків давали їм радше молоко, какао, овочів і води з цукром. На кінці звертає ся увагу родичів на лихі наслідки, які ведуть за со-

боку недільні прогульки, що кінчуться питем пива і остерігаєся також родичів, щоб діти ніколи не лягали пізно спати.

НАЙКРАСШИЙ

час до вивчення чужої мови, як стверджують фахівці, від 8. до 9. року життя. В тих роках починаєся нова доба в дитячій життю, що виявляє ся замислованим висказувати свої думки в інших формах, як сего дозвляє рідна мова. Датина має тоді приємність в вивченню нових слів, перекручуванню знаних і т. д. Та доба триває менше більше 4 роки. Сей час найкрасший до вивчення чужих мов. Перед тим часом наука чужої мови напружує надто духові сили дитини, надто некорисно відбавляє ся на знанню рідної мови. Коли ж дитина учить ся чужої мови пізніше, то не буде нею ніколи добре говорити.

З ПРАКТИК РОСИЙСКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

В сих днях на однім з московських дворів звернув поліціянт увагу, що багато молодих людей купує білет до одного з підміських пристанків. Поліція дала об'їздити знати жандармерії, а ся, удавши ся на місце, застала там правдиву муштру, а радше вправи в стріляно до уставлених щитів поодиноко і сальвами. Коли жандарми і кінні поліціянти наблизилися, „вільні стрільці“ дали до них сальву з револьверів, а опісля скороналися до ліса. Всеж таки 14 революціонерів піймано.

Цікава річ, як революціонери дістають оружжя. „Бирж. Відомості“ пишуть: „На митову комору являє ся офіцер в супроводі 10 жовнів в жовтих підводах і, представивши всі потрібні документи, зажадав видачі 9 скриньок з бровнігами, присланими для поліції і війська. Митовий урядник провірявши документи, видав ждані скриньки. По кількох мінутах вернув офіцер з словами: „Ах, правда! Я забув віддати вам тайний приказ полковника, дотикаючий видачі оружжя“ — і видав урядникові якийсь папір. Яке ж було зачудоване урядника, коли в кілька годин потім явив ся на коморі інший офіцер і зажадав видачі 9 скриньок з оружжям, виказавшись рівнож документами. „А маєте тайний приказ?“ питає урядник. „Який приказ?“ одвічає спокійно офіцер, „адже тут нема ніяких тайн“. Однак урядник, маючи переконане о своїй слушності, не багато думаючи, казав офіцера увязнити. Незадовго однак виявилось, що арештований офіцер є дійсним офіцером, а перший, що вимагав оружжя, перекраденим. Сей видумав цілу історію о тайнім приказі“.

СОТВОРЕНЕ МОСКАЛЯ

Vossische Ztg. подає вірменський переказ оповіда-

ний якимсь Вірменином про сотворене Москаля, ось як: Перед кількома роками — було се на осіннім ярмарку в Нижнім Новгороді — взяв я одного хлопця за провідника. Коли він довів ся, що я не Росіянин, лише „чужинець“, запитав ся з хитрим усміхом: „Пане, ти вчений, але чи знаєш також, як наш Господь сотворив Москаля?“ — „Ні, оповідай!“ — „Огже, се було так. Раз пустив ся Господь з Ісусом Христом в дорогу. Він був доброї волі, тай сказав: „Знаєш, Христе, ми вже сотворили Жида, Грека, Вірменина — але іще здало би ся сотворити Москаля“. Христос вагав ся. „Отче, казав він, „прошу тебе, не роби сего, ми можемо мати неприємності“. — „Алеж щож се шкодить“, сказав Господь тай вимовив слова оживляючі. Але лише станув перед ними Москаль, так раз крикнув до них: „Стоїть у вас паспорт?“ — „Видаш, батечку“, сказав Христос з докором, „було нам треба сеї історії?“ Господь сягнув, сьміючись, в кишеню, видобув двадцять копійок і всунув Москалеви в руку — а тоді могли йти далі без перепон. „І видиш, пане“, скінчив Вірменин анекдоту, „дознаку так лишило ся до наших часів“.

ПРИКМЕТИ НАРОДНОГО УЧИТЕЛЯ.

Один з учителів в свої бідні часи від науки списав з інструкцій і приписів прикмети, якими має визначати ся народний учитель. Учитель має бути: релігійний, побожний, моральний, лояльний, смарний, тихий, невибагливий, службистий, безінтересовний, покірний, людський, лагідний, терпеливий, скромний, чемний, услужний, статочний, тактовний, повздержливий, упереджувачий, совісний, справедливий, тверезий, згідний, виврозумілий, вдоволений, веселий, розумний, практичний, розважний, господарський, вправний, роботящий, запопадливий, проворний, консеквентний, енергійний, рішучий, словний, просвічений, музикальний і здоровий, а за ті всі прикмети дістане 300 реньських річної платні.

25 НАГАЙОК ЗА ПОРТАРТУР.

В Петербурзі на розі друскеникского переулку зібрали ся натовп народу. В той сам час проїздили з музикою та співками салдати кавалергардского полку, а з ними й офіцери. Селянка А. Смирнова, повернувшись до свого сусіда, промовила: „Бач, як весело йдуть, ніби Порт-Артур взяли!“ Юрба зареготіла. Що було далі, Смирнова не чула й не бачила, бо пішла до дому, але її наздогнали 6 салдатів з офіцером. Вона кинулась тікати, а салдати піймали її, посадили на дорожку і привезли в офіцерське зібрання. Смирнова домагала ся, щоб

покладено поліцію, але її силсміць забрали на „караульний“ двір, і з наказу командира (князя) 7 салдатів дали їй 25 нагайок, а потім з лайкою вигнали. Помордовану Смирнову оглянув лікар і написав таке свідощтво: „селянка Анна Смирнова 30 літ, на спині у неї на обох руках і ногах страшні синяки, од таких завбільшки як долоня до таких завбільшки як тарілка. А що в неї дуже боліли ліві ребра, то дознатись, що там побито, на разі не можна“.

ЗАГАДОЧНИЙ КОРАБЕЛЬ.

На рейді в Копенгазі стоїть корабель, що не має властителя; есе мале вітрилове судно і має невинну назву „Петро“. Данський капітан Альбертсен одержав був поручене від одного малознаного корабельника в Копенгазі, щоб він той корабель, на котрім мав знаходити ся набір металевих товарів, відставив з Любеки до Швеції. Але в дорозі фінська залога замкнула капітана „Петра“ в його каюті, скинула набір деєх на побережжя Фінляндії і покинула корабель. Капітана, котрий через шість днів сидів в арешті, лишили відтак самого на кораблі. В кілька годин опісля прийшло на корабель троє людей, котрі випустили капітана з його арешту і представили ся ему як шведські прогульковці і розповіли, що вони плвли в лодці по морі, а втікаючи залоза „Петра“ напала на них і змусила їх револьверами піти на корабель і помочи капітанови відвести свій корабель назад до Копенгаги. З великим трудом удало ся тим чотиром людям відставити корабель до Копенгаги, по чім Швеція вернула домів а капітан Альбертсен розповів на поліції про свою загадочну подорож та й просив о якусь поміч, бо ему за его труда ніхто не заплатив. Від корабельника не можна було нічого певного довідати ся; він знає лише тільки, що то не его корабель. Від него зажадала якась фірма в Любеці, щоб він відставив корабель до Швеції і він так зробив. Гроший за то не дістав й досі, то й не може заплатити капітанови. Тепер має бути той корабель проданий на ліквітації, а грішми одержаними з того мають заплатити капітанови. Здає ся, що „Петро“ робив примусову службу для російських революціонерів, котрі, як то звичайно, свого часу перепачкували оружжя і муніцію через Фінляндію.

Позолочену Голдинку за \$3.98 ніхто досі не продав.

Ми щільно Вам до оглянувши ся гарну 14-каратову золоту Голдинку Золоту Голдинку С. О. D. за \$3.98 і оплати експресу. Гарантія на 20 літ і ланцюжок з кожної Голдинки. Ся Голдинка не чорніє як другі, гриме добрий час і виглядає як 40-доларова піро золота Голдинка, а деякі купці продають її по \$10.00. Ся щільно вперед \$3.98 дамо Вам в дарунок перстень або вік і оплатимо редістрозувану почту через що не будете мусіти платити експресу. Дармо одна Голдинка ся купити або спродати щільно. Пийміть чи прислати нам мужеску чи жіночу Голдинку. 34-38 Globe Mds Co. Dept. 7, 161 Randolph Str., Chicago, Ill.

Пояснене.

Від трох літ друкарня „Свободи“ була друкарнею юнійною. Сталось се головне тому, аби заохотити читачів, які суть майже виключно робітниками, до юнійної організації. Последніми часами однак друкарня „Свободи“ мусіла з ту тешної друкарської юнії виступити а се з слідуючих причин: Заряд тутешної друкарської юнії відносив ся до нас всегда більше як байдужно, а в кінці навіть ворожо, бо помимо сего, що друкарня наша від трох літ до юнії належить, в списі юнійних друкарень нашої друкарні не замістив. Ввиду сего ми вважали за відповідне з юнії виступити і юнійні марки (labels) юнії звернути.

Тут замітити належить, що наше виступлене з юнії не потягає за собою обвинуження заробітної плати або збільшення годин праці. Услівя праці в нашій друкарні остаеть і на дальше такі самі як і в часі приналежности до юнії.

Заряд друкарні „Свободи“.

ПОУЧАЮЧИЙ ПРИМІР.

Пан Іван Нохта 100 — 1. ша ул. Чарлерой Па. просив нас, щоб ми подали до прилюдної відомости поучаючий примір з його власного досвіду, що ми раде сповняємо.

„Я маю уже 54 літ і удержую ся з праці своїх рук. Цілих дев'ять тяжів терпів я на біль жолудка і черева так, що не мож було ані працювати, ані ходити, ні сидіти. Я був приневолений лежати в ліжку, але спати я не міг. Ніяк не міг я натрафити на добрий лік, аж врешті добрі люди порадили мені Трінера Лічничего Гірка Вино. Дві фляшки вистарчили; я дістав зараз охоту до їди, жолудок почав працювати і нові сили прибували. Поручаю сей лік кождому, хто має які-небудь непорядки із своїм жолудком.“ — Сей примір єсть поучаючий задля того, що пан дописуватель міг би був уникнути усіх терпінь, якби від разу став був уживати Трінера Лічничего Гірко Вино, бо на жолудок нема ліпшої медицини. Всі, що суть бліді або мають жовтачку, недужі, хирляві, без охоти до їди, без спокійного сну, нервовні, повні викидів, — повинні безумовно уживати сего знаменитого ліку, що тисячам родин привісе здоров'я і щасте.

Продають у всіх аптеках. Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

ЖЕЛІЗНИЦЯ ЛОРЕЛ ЛАЙН

Тренн відходять зі Скрентон в будні дні від 1-ої до 6-ої рано що година, а від 6 рано до 12 вночі що 30 мінут. В Неділю відходять тренн від 1-ої рані до 7 що година, а від 7 рано до 12-ої вночі що 20 мінут. Від 3:20 до 6:40 допозудня тренн ходять що 10 мінут. До Валесбері іде тренн всего 41 мінут, в експресовий, що відходить зі Скрентон (крім Неділі) о 6:36, 8:16 і 10:36 рано а 2:16, 4:36 допозудня іде ланч 33 мінути. Наші каря їдуть до Неділь Парку і Пітерсбері. Ми перевозимо також пакувальні. D. F. WYLY, Jr traffic manager. Scranton, Pa.

HARRY NEEDLE

Адвокат і Нотар Публичний. Появляє гроші на пралерст. Заступає в справах кримінальних і цивільних. Офіс: 611 Commonwealth Bldg., Scranton, Pa. Вечерами: Spitz Bldg., Olyphant, Pa. Розуміє по руска, польски і словацки.

Десять Заповідей Божих

Се є один з 73 образків, які знаходять ся в книжці „Житє Ісуса Христа“,

котру видала своїм накладом добре всім відома Русна Книгарня в Скрентон, Па.

і пустила між американських Русинів, щоб, читаючи її, удосконаливали своє житє. Ми вже дістали багато листів похвальних за ту книжку від осіб духовних і світських і надіємо ся, що і решта наших Родимців з охотою куплять її, чим допоможуть нам до дальшого видавання подібних книжок.

Книжка ся є оправлена в червоне полотно з золотими витисками і містить в собі 300 сторін друку, 73 образків і мапу Святий Землі. Ціна одного примірника \$1.50, а хто бере на розпродаж в більшій кількості примірників, тому даємо значний опуст.

Найкрасший дарунок зробите своїм родинам в Старім краю, есл зашлете їм книжку „Житє Ісуса Христа“.

Пишіть на адресу:

Ruska Knyharnia,

BOX 128, SCRANTON, PA.

Позір Рускі Фармери!

Сли хочете дістати добрі красиві коси, замовляйте їх в руского купця

М. Пасічника у Відни.

Безперечно неоден з вас знає еше з краю, що коси М. Пасічника є найліпші.

Довгість коси	Ціна одної коси за повною поручкою	Ціна одної селянської коси
цмт.	сотників	сотників
60	135	104
65	145	114
70	155	124
75	165	134
80	175	144
85	185	154
90	195	164
95	205	174
100	215	184
105	225	
110	235	
	Ширина коси 52 мм.	Ширина коси 45 мм.

На сто кіс даю 16 корон опусту. Хто замовляє 10 кіс нараз, дістає одну даром. Товар висилає ся лише за попереднім надісланем грошей за коси і на пересилку. На складі тримаю клевиці, бруски, бритви і ножиці. Також мож дістати у мене серпні галицькі, ковальські в ціні 4 корони за 6 штук. Серпи фабричні по 2 кор. 20 сот. за 6 штук. 12 брусків найлучшого гатунку 3 кор. 50 сот. Клепалко і клевиць з дуже твердої стали 1 кор. 70 сот. Перстень з ключем 30 сот. Бритва No 1. 2 к. 50 с.

Також можна у мене замовляти ложки, вилки, ножи і ножиці. Менше як 6 штук не висилає ся.

Коси найліпше висилати в Америку желізяницею і то в більшій кількості. При пересилці до 500 кг. ваги (до 1000 кіс), послілка коштує около 100 кор. Однак послілка желізяницею триває досить довго і потреба вже вчасніше замовляти.

Кали хто хоче замовляти менше (10—50 кіс) то можна послілати почтою. Пакунок 5 кг. ваги коштує 7 кор. 50 сот. Однак пакунок не може бути довший чим 75 сантиметрів. Значить ся кіс довших чим 70 цмт. не можна пересилати почтою. Пересилка в Америку триває від 15 до 25 днів. Кіс на 5 кг. пакуку іде 12 (80 налевих), 11 (65 ц.) і 10 (70 ц.) штук.

Просьачи о як найчисленніші замовлення, остакесь з глибоким поважанем

Михайло Пасічник,

Wien, XVIII 1 Theresiengasse Nr. 32, Austria.

David Fuhrman Dr. J. SZLUPAS,

222 Lackawanna Ave. 1419 N. Main Ave.,

SCRANTON, PA.

Впробляє

Братські відзнаки, Шапки,

Пояси, Уніформли, Фани

Шовкові і вовняні.

Old Phone 564-B

3-155

На продаж тано

2 лоти 40x150 і 45x150 (один з них кюрнеровий) в Скрентон, Па.

Близших пояненень уділяє Редакція „Свободи“.

ДРУКАРНЯ „СВОБОДА“

виконує

всякі роботи входячі в обсяг друкарства.

Адрес:

„СВОБОДА“

Box 353, Scanton, Pa.

Перший Руский Народний Банк

—i—
Канцелярія
Адвокацко-Нотаріальна
A. Chromowski
& CO.

292 EAST HOUSTON STR.
NEW YORK, N. Y.

БРАТЯ! Поспішайте гроші до краю через Руско-Американський Народний Банк.

Пересилка як найтанша, швора і безпечна.

ШІФКАРТИ на найліпші 4-коминові кораблі купуйте у А. Хромовського. У мене ціни найтанші, бо я маю заступництво на всі лінії корабельні.

КАНЦЕЛЯРІЯ АДВОКАТСКО-НОТАРІАЛЬНА полаго-джує факхою всі справи судові, цивільні і карні в краю і Америці, виготовляє повновасти, контракти купна і продажі, цесії і скрипти довжні і залагоджує всякі справи ґрунтови, табулярні і спадкові.

ВАЖНЕ! Не занедбуйте асентерунку, контролі і вправ військових! Бєли по повороті до краю хочете уникнути строгої карни за занедбане повновасти військових, то удайтесь до А. Хромовського.

РУСКА НАРОДНА КНИГАРНЯ А. Хромовського має на своїм складі дуже хороші книжки до читання і молитви.

РОДИМЦІ! Покиньте вже раз чужих нефахових агентів, а удайтесь в кожній справі до факхового чоловіка а широго Русина і жиливого Вам брата А. ХРОМОВСКОГО.

Перше Руске Народне Бюро Праці і офіс інформаційний А. Хромовский і Ко.

292 East Houston Str. New York, N. Y.

Если хотите дістати добру роботу, то удайтесь до А. Хромовського, а певно не пожалуете сего.

Удїлемо всяких інформацій, займаємось вишуканем крєвних і знайомих, посередничимо в всяких справах дискретних і удїлемо обяснєнь в річах бизнесових.

Питайтесь про все докладно а знайдете добру пораду! 28-

Християнин до Хри- стіянина.

Повідомлю всіх Русинів, що від 1-го
Юлія мій

Банковий Бизнес
перекє я під
402 S. Washington Ave.,
на Флїд,
і прошу кожного мого краєя, а-
би, сли хочете післати до краю гроші
або купити шифкарту до краю або а-
краю, так само сли маєє право, або
потрібує контракти, — не забув на

**Перший Руский
Християнський Банк.**
Кожний може ввернути ся з довіріє
до сего банку.
З поважанєм
ЙОСИФ РАЙХМАН,
спільник Івана Неймета б. ц. к.
конзулярного агєнта,
402 S. Washington Ave.,
Scranton, Pa. 28

Російська Охотнича Флота

Нова пасажирска пароплавна
лінія з Нью Йорку до Ротердама
і Лібаваі або назад без перєє-
даня великими двотрубовними
скорими пароплавами „Смо-
ленск“, „Петербург“ і „Саратов“.

Дорога з Нью Йорку до Ротердама
або назад, трєває 9 денї
з Нью Йорку до Лібаваі а-
назад 12 денї.

Цїна шифкарт:
З Нью Йорку до Ротердама а-
з Ротердама до Нью Йорку перша
класа 70 дол., трєта клєса ка-
юта 37 дол., трєта клєса загаль-
на 30 дол.

З Нью Йорку до Лібаваі: пер-
ша клєса 87 дол., трєта клєса
каюта 47 дол., трєта клєса за-
гальна 37 дол.

З Лібаваі до Нью Йорку: пер-
ша клєса 87 дол., трєта клєса
каюта 44, трєта клєса загальна
34 дол.

Найблизший корабель „Смо-
ленск“ відходить з Нью Йорку
в Вівторок 18. Сєптемєбра 1906,
о 2-й годинї пополудни.

Гєпєральні Агєнти:

C. B. Richard & Co.

31—33 Broadway, New York.

СЛИВОВИЦЯ ВИСНА

MORRIS FORST & CO.

COR. SECOND AVE. & SMITHFIELD ST., PITTSBURG, PA.

Нас знають в цілій Америці, що ми продаєм лі-
пшу виску за ту саму ціну як хтонебудь другий
в Америці.

Платимо експрес від замовлень висше \$5.00 на
вєхїд до Нью Йорку і на захїд до Чїкаго. На
дальшї віддалєня опускаєм 10 прц. на оплату
експресу або фрейту.

Враз з замовленєм посїлаєтє готівку в реджп-
строванім листї або почтовий переказ до Morris
Forst & Co., Cor. Second Ave. & Smithfield Str.,
Pittsburg, Pa.

Пишіть по приватній цїнник. Всї мови.

MORRIS FORST & CO.

Cor. Second Ave. & Smithfield Str., Pittsburg, Pa.

ТОРНОЛЬ

ЮРІЙ ХИЛЯКЪ, Агєнтъ Р. Народного Дому въ Оли- фантъ, Па. и на околицияхъ.

Банковий Бизнесъ

Офісъ Адвокатскій

Банковий Бизнесъ.

Тутъ можете послати свої грошї безпечно
а оплата дуже тана.

Также продаю шифкарты на всѣ лінії за ту
саму цѣну, що и головній компанії.

Хто хоче дати водложити грошѣ, чи лише на
часъ або на процентъ, або въ старомъ краю въ
Банку на процентъ, або хоче позичити грошей
на добру заруку, най удасть ся до мене.

Офісъ Адвокатскій.

Хто бы хотѣвъ продати або купити собѣ фар-
мы тутъ, або домъ въ старомъ краю продати або
купити ґрунтъ, увольнити ся водъ контролѣ
військової, водъ екзицирки або асентерунку, най
прийде до мого офісу або менѣ напише.

Грошѣ посїлаєтє на money order або Bank
Draft на адресу:

GEO. CHYLAК
BOX 368, OLYRHANT, PA.

Въ ГОТЕЛЮ ХИЛЯКА найдете всегда свѣже,
зимне пиво, импортованї вина и цїгара пер-
шого клєсы.

Л. Корибский Канцелярія Адвокатска 33 Broadway, New York, N. Y.

Бюро Адвокатске провадїть всякі справи судові,
цивільні і карні. Вирабляє повновасти, заві-
щаня, контракти купна і продажі, даровизни,
скрипти довжні, цесї. Справи спадкові і по-
даня гіпотєчнї, вирабляє позички гіпотєчнї і
сїлату довгів. Посередничить при продажі
майна в краю.

Бюро Нотаріальне займає ся легалїзацією всїх
правних документів.

Справи Вїйсові, як поданє о увільненє від кон-
тролі і вправ. о асентерунок в Америці зала-
годжує моя Канцелярія військова.

Даремні Фарми!

Хочєтє довідатись про край де уряд дав
новим поселєнцям найгарнїйшу землю
товєсім даром, про край де 100,000 Русин-
нам тепєр добре поводить ся.

Великий Канадійскій Північний Захїд.

Сли так, то не занєдбай післати ма-
лу суму, бо лишє \$1 як річку кред-
итату на одинокє руску часопїсь в Ка-
надї, часопїсь яка що тяжїя перепов-
нена фактами про поступ сєго краю,
особливо між Русинами там поселєнцями.

Русно-Англіійскій і Англіійско-Рус-
скій Тлумач. Книжка, яку кожній
Русин повинє мати. Вчїть ся скоро по
англіійски. Написана і надрукована так,
щоб заспокоїти жадаєня Русинів в Аме-
риці і Канаді. Много помічників і поуча-
ючих віддїлів. Цїна \$1.50.

Канадійскій Фармер

P. O. Box 82, Winnipeg, Can.

ОДИНОКИЙ РУСКИЙ ГОТЕЛЬ Д. ГОЛОДА

38 Green str., JERSEY CITY, N. J.

Кожній Русин маючий яку
небудь потребу в Нью Йорку, чи
в околиці, повинє вступити до
того готєлю, бо тут дістане най-
здоровшї і найтаншї напїтки
всякого рода і пораду, де най-
лучше купити шифкарту.

SOCIALISM is the coming issue in politics.
You may be for it or against it, but in either case
you need to understand it, and so you need to read

The International Socialist Review

Ask your newsdealer for it or send 5 cents for a
three month's subscription and a copy of Social-
ism and Farmers. No free copies.

CHARLES H. KERR & COMPANY, Publisher,
58 FIFTH AVENUE, CHICAGO

ЧИТАЙТЕ!

Спис книжок, які продаємо:

* Америка.....15 ц.	* Навєрнений Грішник.....20 ц.
* Ангєл та пустельник і т. і.....15 ц.	* Народний рух авєстро-угорских Ру- синів.....15 ц.
Біблія Велика.....2 дол.	Новий Завіт.....4 дол.
Борба клєс і чому робїтники ор- ганїзують ся.....15 ц.	Образки і загадки.....10 ц.
Весєла книжочка в образках.....30 ц.	Оповіданя.....13 ц.
* Гріх мїлонерів і т. п. С. 7.....15 ц.	Оповіданя про азаврих богів.....10 ц.
Дєчо в історї православної мі- си в Америці.....10 ц.	Про відступників від рос. пра- вославія.....10 ц.
Дєчо про звїрята.....30 ц.	* Про нутро землі.....25 ц.
* Дві лєвади і т. п. С. 5.....15 ц.	Цїдємні скарби.....25 ц.
* Дорога любови, то Божа дорога С. 6.....15 ц.	Покуса.....10 ц.
* Емігрант.....15 ц.	Псалтир.....1 дол.
Жовнїр.....10 ц.	Розмова Поляка, а Русином.....10 ц.
Журавлї.....15 ц.	Руско-англіійскій словарець.....20 ц.
Житє Ієуса Христа.....1.50 дол.	* Релїгїйнї вїрваня старинних народів.....20 ц.
* Житє, вєрбїки, організації і т. п. в Спол. Дєржавях.....15 ц.	Смерть.....10 ц.
Зуб за зуб.....10 ц.	* Стародавні казки та оповіданя.....15 ц.
* Казки про Жидів.....15 ц.	* Степові люде.....15 ц.
Історія Руси в образках.....10 ц.	* Страїк.....20 ц.
Капітал і праця.....15 ц.	Тарас Шевченко.....15 ц.
* Книжка Рахункова.....50 ц.	Тимко Гаврилюк.....15 ц.
* Калєндар.....25 ц.	Унія в Америці.....20 ц.
Марія.....10 ц.	* Хто а чого жнє.....15 ц.
* Многострадальний народ, огляд історї українського народу.....20 ц.	* Як мужик ходив до царя правди образками.....30 ц.
	* Як мужик ходив до царя правди шукати.....15 ц.
	* Черев кордон.....15 ц.

Золоте перо Celtric 1.00 дол. Золбте перо Sanford 2.00 дол.

Атлас цілого сьвіта, англїійскій, 105 мап, над 300 сторін, подає
імєна і людність 40.000 міст цілого сьвіта 1 дол.

Мапа Сполучєних Дєржав і цілого сьвіта 4 стопи широка
а 6 стїп довга (инші продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англїійскими буква-
ми і то дуже виразно.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Чи чули Ви, що „Свобода“ посїлає гроші
до краю?

Чомужь посїлаєтє все ще
гроші через чужих?

Хто пішле до нраю через „Свободу“ не
менче 50 долєрів нараз, той дістане
в дарунку гарний калєндар.

Адрес:

SVOBODA, BOX 353, SCRANTON, PA

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Загалом кожній питає: Що буде дальше? Чи піде ро-
бота? А може буде страїк? Ніхто не може на се певно
відповісти. Чи знаєтє де не потрібуєтє бєяти ся страїку?
— На фармі. На фармі не маєтє „боса“, ніхто вам не
розказує, ані з роботи Вас не наженє.

Я вам поможу, стати независимим. Купїть собі фарму.
За моїм посередництвом можете собі купити фарму в
стейтах Вірджїї, Норт Каролїйна і Алабама. Добра
земля, воздух і вода. Родить ся пшєнїця, жито, овєс,
кукурудза, тютюн, виноград, бандурки і всяка зелєнина.

А все можете добре продати і за готові гроші. —
Пишіть на адрес:

JOHN JELINEK,

1116 PINE ALLEY, BRADDOCK, PA.

Напишіть дєсьтє прочитали се оголошенє.

Оден з найбільших броварів в Америці.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЄВИЙ СПО-
СІВ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.

Хто лиш раз по-Голова від него
коштує сєго пива, ніколи не боїть,
то иншого вже не боєть здоровє і
буде пити. поживнє.

НЕ ТРЕБА ЇГО ЗРЕПШТО ХВА-
ЛИТИ, ВО ДОБРЕ САМО ЗА
СЕБЕ ГОВОРІТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.